

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: VÉSZI JÓZSEF.
Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR.
Kiadja: A SZERKESZTŐSÉG.

Égész évre 14 frt, 1/2 évre 7 frt, 1/4 évre 3 frt 50 kr.,
egy hónapra 1 frt 20 kr.
Egyes szám Budapesten 4 kr., vidéken 5 kr.

Idegen egyetemi tanárok.

Budapest, október 8.

(H.) A magyar közoktatásügyi politikában Wlassics Gyula minisztersége óta minden téren üdvös reformtörvények kezdenek érvényesülni. Nincs a kultúrának ága, amely a haladás szellemétől inspirált vezérré ne találja lelkes kultuszminiszterünkben, aki közoktatásügyünk egész rendszerét modern és egyszerű nemzet alapra fektette és a korszerű fejlődés biztos útjára terelte.

A reformoknak ez az éltető szelleme a kisedzővoktól fel egész az egyetemekig mindenütt nyilvánul, noha legelső tudós tanintézetünk, a budapesti tudomány-egyetem épp e szempontból némely támadásoknak van kitéve, amelyek legnagyobb része azonban jogosulatlan.

Ezuttal azonban az illetékes körök figyelmét oly mulasztásra akarjuk felhívni, amely igazán az egyetemet terheli és amelynek orvoslására nagy szükség van. Foglalkozunk vele pedig abból az alkalomból, hogy a tudomány-egyetem bölcsészeti karán most egyszerre két tanszék üresedett meg, amelyeknek betöltése — különösen az egyiké — sok nehézségre fog ütközni. Alább megmondjuk, miért.

Néhány nappal ezelőtt két egyetemi tanár halt meg: Messi Aurél, aki az olasz nyelv és irodalom tanára volt, és Patterson Artur, aki az angol nyelvet és irodalmat tanította. Mind a kettő idegenből szakadt hozzánk, magyar nyelvünket csak törve és rosszul beszélték, szakmabeli tudományos képzettségük is alig érte el azt a fokot, amelyet egyetemünk tanáraitól méltán elvárhatunk.

E professzorok régen, még a hatvanas évek elején kerültek egyetemünkre, amikor

hazánkban ez irodalmaknak nem igen akadt európai tudományos nivón álló művelője és így alkalmaztatásuk első főiskolánkon némiképp menthető volt. Most azonban, amikor majdnem minden tudományzagnak nálunk is vannak hivatásos kultiválói, nem igen volna értelme annak, hogy a külföldről importáljanak egyetemünkre tudósokat, akiknek a mi nemzeti kultúránk teljesen idegen, akiket hallgatóságuk lelkétől az idegen nyelv és gondolkodásmód örvényei választanak el és akik ennél fogva a magyar tudományos generáció fejlődésére vajmi csekély hatással lehetnek.

És épp itt van a bökkenő. Mert könnyű ezuttal is e szempontok figyelembevételét sürgetni, ámde hol vegyen például most az egyetem olyan magyar tudóst, aki az angol filológia méltó képviselője legyen? Fajdalom, nincs erre alkalmas emberünk és az egyetem ismét arra lesz utalva, hogy idegenben keresse azt, akit idehaza úgy sem találja meg. Az olasz tanszék betöltésének kérdése már korántsem ilyen problematikus, mert e szakra van nagyon is megfelelő tudósunk, aki évek óta sikerrel műveli az olasz nyelvet és litteraturát és e téren gazdag irodalmi munkássággal dicsekedhetik. Az angolfilológiára azonban még a legnagyobb patriotizmus mellett sem lehetne magyar embert ajánlani.

Hol van tehát a hiba? És miért terheli mulasztás az egyetemet? Azért, mert a bölcsészeti kar nem gondolt idejekorán a kellő succrescentiára. A két professzor, aki immáron a sirban aluszsa örök álmát, évek óta betegeskedett és az utóbbi időben csak hiányosan volt képes tanári kötelességének megfelelni. A kar bizony gondolhatott volna arra a kellemetlen eshetőségre, amely haláluk alkalmával beállhat. A bécsi, berlini,

párisi egyetemeken mindig ügyet vetnek arra, hogy a fiatal tudós nemzedék sorából egyeket habilitáltassanak és egyetemi tanárokká képezzenek ki, hogy alkalomadtán tudományos erők híjján ne legyenek.

Nem lehet azt mondani, hogy egyetemünk bölcsészeti kara ezzel éppenséggel nem törődik, de hogy gondoskodását nem terjeszti ki mindenre, legjobban bizonyítja a most megüresedett angol tanszék, amelynek boldogult tanára egyetlen olyan tanítványt se hagyott hátra, aki utódjául szóba kerülhetne.

Minden főiskolának és különösen az illető egyetemi tanárnak feladata, hogy a tudományos zászlaja köré sorakozó tanítványok közül a kiválóbbakat segítse, gyámolítsa tudományos kiképzésükben, hogy szükség esetén helyt állhassanak, mint egyetemi tanárok. A mi bölcsészeti karunk is ösztöndijazza, támogatja azokat a tehetséges fiatal tudósokat, akikben jövőbeli alkalmazhatóságuk garanciát lát, de korántsem annyira, amennyire ez tudományos szempontból szükséges volna.

Mert hogy például az olasz tanszék betöltésére van alkalmas emberünk, azt főleg annak köszönhetjük, hogy az illető Fortuna kegyelméből nem szorult anyagi segítségre és saját erejéből képezte ki magát olasz filológussá, a nélkül, hogy egyetemünk részéről bárminemű erkölcsi támogatásban is részesült volna. De hányan vannak ily kedvező helyzetben? A tudomány, fájdalom, nem az a fejsz tehén, amilyenül egy indus közmondás emlegeti és akik művelésére adják magukat, nagyon is rá vannak utalva a legmesszebb menő jóakaratra és támogatásra, amelyet első sorban az egyetem és a közoktatásügyi kormány van hivatva megadni.

REGÉNY.

A verebek.

(15)

— REGÉNY. —

Írta: KABOS EDE.

Vékonyka hangon sugott vissza Wébernének:

— No de ilyet! Minden szót a szivemből olvasott ki nagysád! Tessék elhinni, hogy rá se tudok nézni arra a kappanpecsenyére. Ha legalább papirosba göngyölhetné az ember, hogy hazavihetné a beteg feleségének. De nincs is rendjén. A feleségem felszik gyermekágyban s én egyem a csirkepecsenyét.

— Kérem, pakkoljon be legalább egy darab combot, biztatta egész csöndben a házmesterné.

A szabó röstelkedett. A hosszú asztalon végesvégig minden szem a pecsenyés tálon csüngött. Egy kis tréma mutatkozott a fölhevült arcokon, mintha a vendégek már túl szeretnének lenni azon a nehéz pillanaton, mikor azzal a nagy kétágu villával minden baleset nélkül kell kiszedni a kappan valamelyes részét. A tanodások különösen vigyáztak. Ők még elegánsak is akartak lenni, ahogy ez illik a jövőendő idők művészeihez és művésznőkhöz. S éppen a tréma miatt nem tudtak boldogulni. Egy hosszú, beretvált képű, frakkos nővédkészínész éppen abban a kritikus perében ejtette le a kétágu villáról prédáját, amikor már majdnem biztonságba hozta. S a zsiros combrészt leesuszott a tányér széléről, lebukfencezett a fekete nadrágon s egyenest odalapult a szabó leányának ruhájára. S a leány félig sikoltva, félig nevetve ugrott fel s majdnem fellékte a felszolgáló pincért. A hosszú nővé-

déknek eszébe jutott, hogy ő bonviván szerepekre készül, tehát sohasem szabad zavarba jönnie. Ugy tett, mintha semmi sem történt volna. S mély hajlongással bókkolt a szabó leányának:

— A lábaihoz esett. Adta fickója! Az ember föl se tenne ennyi udvariasságot egy kappantól.

És nevetett. A leány sem mert haragudni, minthogy az ő hirtelen mozdulata sem volt éppen elegáns, amelyivel a pincért fellökte. Ellenben a társaság többi tagjára különösen hatott a baleset. Akik már vettek volt a kappanból és most észrevették a pincér arcán a megvetésnek azt az egész zuhatagát, amivel a bankett társaságát titokban előtölte, hangosan fölnevettek. A többiek ellenben most kezdtek csak igazán trémázni s az asztal alsó felén már fel-tűnően sokan akadtak, akik előre megsúgták, hogy az istennek se tudnak többet enni. Egy vörös-képű kőműves, aki szintén a leányát gádrozta, egyszerűen kijelentette, hogy megveri azt az embert, aki még valami ételt akar belediktálni. Az a koresmáros pedig, aki a Wéber bácsi külön vendégeként ült az asztal végén, közfeltűnést keltett. Mert fölkel a helyéről és hangosan magyarázta mindenkinek, akihez csak közel jutott:

— Nem kell magát szégyelnie. Hát mire való a két keze? Fogja meg! Így!

És ott mindjárt megkapta kezével azt a darab teher húst, amelyik éppen a tál szélén feküdt. Ugy tette le egy kövér asszonyság tányérába. A kövér asszonyság erősen szabadkozott, de mikor a hus már szerenésesen a tányérában volt, mégis megette. A koresmáros pedig magyarázva és lázítva vándorolt tovább.

— Csak nem hagyjuk meg annak a nagyhasúnak az egész kappant. Elég sokba kerül, tessék hozzányulni!

S hogy elüljárjon a jó példával, egész kis tornyot rakott ki a maga tányérjára. A társaság

egy kicsit morajlott, ami megbőtránkozás lehetett, de talán helyeslés is. Kivált az a kövér asszonyság mozgatta erősen a fejét, aki hatalmas étvágygyal pusztította már a véletlenül kapott fehérbúst.

— Igaza van, elég sokba kerül — motyogta teli szájjal.

Odafönn az asztalfőn Korniss Géza meglátta, hogy Szaploneczay arcára egy kis árnyék borul. Angéla is pirosabb volt, mint amennyire a bor és a levegő igazolhatta volna. S mivel ugys a pecsenyénél tartottak, az ő fejében pedig már reggel óta motoszkált az a felköszöntő, amelyikben elmesén fonódott össze a Szaploneczay nagy sikerének rajza azzal a sikerrel, amely felé lelkének minden tehetségével iparkodik az itt összegyűlt irodalmi és művészeti kolónia, Korniss Géza elszánta magát, hogy ezzel a felköszöntővel szebb világba ragadja a már-már kellemetlenül feszengő asztaltársaságot.

Hirtelen felemelkedett.

— Hölgyeim és uraim!

A koresmáros zavartalanul magyarázta tovább, hogy ami a tálban van, az a társaság s úgy vehet magának belőle, ahogy neki tetszik. A kövér asszonyság sem érezte magát találva a „hölgyeim” megszólítástól, hanem meglegedett arccal intette a koresmáros felé a maga helyeslését. A szabó és a kőműves, ha már nem ehettek a kappanból, hangosan kocintották össze a poharaikat. Wéber néni átkiáltott az asztal tulsó végére (ami persze a másik szobában volt), hogy Angéla igazítsa meg a csipkét a nyakán, mert a melegben egészen lehajlott. Az a hosszú nővédkészínész, akit az imént baleset ért, fejtegetni kezdte a szomszédjának, hogy egészen más az élet s egészen más a szinpad, mihez képest a szinpadon a pincérek is sokkal ügyesebbek.

(Folytatása következik.)

Kívánatos, hogy egyetemünk erre a körülményre a jövőben nagyobb figyelmet fordítson; közoktatásügyünk mostani vezérében bizonyára buzgó támogatásra fog találni. Tudományos haladásunk európai nivóra emelésében az egyetemnek elől kell járnia és Wlascics Gyula közoktatásügyi politikájának legszébb diadalai közé fogja számíthatni, ha legelső tudományos intézetünk e tekintetben való reformálásához is hozzájárulhat.

BELFÖLD.

Távozó főispán. Dr. Flatt Viktor ujvidéki főispánt, mint a *Keleti Értelmező* jelenti, állásától felfelmentték, az erre vonatkozó kir. kizárólag a hivatalos lap egyik legközelebbi számában fogja közölni. Míg utódját kinevezzik, *Schmausz* Endre szabadkai főispán végzi az ujvidéki főispán teendőit is.

A vértanuk ünnepe.

Budapest, október 8.

Egy virágerdő borítja kint a kerepesi temetőben gróf *Baththyány* Lajosnak mauzoleumát. A kegyelet örökszép jelei takarják a dicső emlékeztető férfiak sírjait is, akik vele együtt mártírhaltát szenvedtek hazájuk függetlenségéért. A virágerdő illata szétárad az országban és minden atomja elviszi üzenetét, hogy a főváros népe lelkes szívekkel egyesült a vértanuk emlékében. Impozáns, fölemelő volt a gyászmenet, amely a metsző hideg időben kizárólagok a szent sírokhoz, méltóságos volt a maga egyszerűségében s ünnepi esendjével, amelybe néha-néha bele zugott a nemzeti dalok áhitatos éneke.

A főváros népe és vele az egyetemi polgárok délceg serege elmerült a szomorúságában is dicsőségesebb kor mithoszába s áldó, nemesítő érzéssel csingótt a nagy idők tanúin, akik a metsző hidegben is megtették a fázástól utat, hogy imádkozzanak azok sírján. Akik hős vezéreikkel együtt írták tele történetünk legfényesebb lapjait. *Kossuth* Lajos fia és még sokan a szép hatalmával elevenítették föl a titánok harcát és a nép s vele az ifjuság áhitattal hallgatta dicsőítő szónoklatukat és fogékony szívük megtelt a hazafiai felbuzdulás lelkes értelmeivel.

(A gyülekezés.)

A gyászmenetben résztvevő egyesületek, körök, társulatok az Újépület telkének északi oldalán gyülekeztek. Háromnegyed kettőkor tündeztek fel itt is, ott is a lobogó alatt felvonuló egyesületek. Részt vettek: a Demokrata Kör, a függetlenségi- és 48-as polgári kör, a terézvárosi társaskör, a III. ker. polgári kör, a Nemzeti szövetség, a Hazafias Szövetség, az I. ker. szabad polgári kör, az állatorvos-tanbárgatók köre, a Budapesti Újságírók Egyesülete, az asztalos ipartestület, a cipész ipartestület, a hentes ipartestület, az I–III. ker. vegyes ipartestület, a lakatos- és puskaműves ipartestület, a kovács- és bogárnar ipartestület, a molnárok és malommunkások betegsegélyező egylete, a süteménykihordók egyesülete, a budapesti asztalossegédek önképző egyesülete, a kőműves mesterek nemzeti egyesülete, a nemzeti demokrata munkáskör, az V. kerületi munkáskaszinó, a timáregedek szakegylete, az Iparosifjak Országos Egyesülete, a magyar ifjak Haladás Köre, a gőzgépezők és kazánfűtők betegsegélyező-egyesülete, továbbá a következő jótékonyági egyesületek: Megváltó, Szent Lajos, Pádai Szent Antal, Pannonia, Cornelia, Grauer Miksa, az Első Magyar Hazafias Hadastán-Egyesület, az Újpesti Kossuth Lajos Jótékonyági Egyesület, a dalárdák közül: a Budapesti Polgári Dalkör, a Testvériség Máv. Dalkör, az asztalossegédek dalárdája, a sítősegédek dalosköre, a kovácssegédek és kocsigyártók dalköre stb. stb.

Lelkes éljenzéssel fogadták az egybegyűltek *Matuska* Alajos alpolgármestert, aki *Almády* Géza tanácsjegyzővel jelent meg.

Szép volt az egyetemi ifjuság felvonulása, amely diszmagyarban, büszkén lépegetve hozta el koszoruját. Éljenzések hangzottak föl, amikor néhány kocsin megérkezett a váci függetlenségi polgárok küldöttsége dr. *Zádor* János polgármester és dr. *Révész* Béla ügyvéd vezetésével.

A térségen egybegyűltek folytonos órációkban részesítették az öreg *Madarász* Józsefet, *Illyes* Balint országgyűlési képviselőt, és az öreg honvédeket, akik a hűvös, szeles időben fázósan húzták össze az atillájukat. A gyülekezés és rendezés munkáját *Gara* József szerkesztő intézte, s a *Krecsányi* kapitány vezetése alatt kirendelt lovas és gyalogos rendőröknek itt nem igen akadt dolganak.

Közel 3 óra volt, amikor a gyülekezés véget ért, s a rendőrség megadta a jelet az indulásra.

(A gyászmenet.)

A menetet díszbe öltözött lovasrendőrök nyitották meg, majd utánok kocsiakon a rendezőség, az alpolgármester és a képviselők, nagy részük diszmagyarban. A gyalogoló sokaság előtt a zászlóvivők haladtak fekete és gyászfátyollal bevont nemzeti lobogókkal. Csúszdában, méltóságosan haladt a vagy huszezer főnyi tömeg a *Báthory*-utcán, *Váci*-körúton át, utközben folyvást növekedve. Az egész uton étek a gázlámpák. Az Operánál néhány percig megállt a menet s követelő a fekete lobogó kiállítását.

— *Tűzzel hi a fekete lobogókat! Le az intendáns!* zúgta a tömeg; de hamar el is hallgatott, ugysem remélve eredményt.

A *Kossuth-nóta*, majd a *Himnusz* lelkesítő hangjai mellett értek ki az Erzsébet-körúton át a Kerepesi-útra s itt már annyira felszaporodott a tömeg, hogy a menet eleje már a köztemető-úton járt, mikor az utolsó csapatok még akkor kanyarodtak be a körútról.

Egy-egy halkabb abeng kiáltás hangzott fel a gyászmenet soraihoz a csupaszon maradt házak előtt, de a hol azután volt fekete zászló, a szép leányarcokkal megtelt ablakok felé barátságosan köszöntgetett föl az egyetemi fiatalság dalias csapata.

A menet negyed öt óra tájban érkezett a temető kapujához.

(A temetőben.)

A fekete drapériákkal bevont *Baththyány* mauzoleum előtt már a kora délutáni órákban kordont vont a rendőrség, hogy helyet tarison fenn a notabilitások és a szónokok számára. A hűvös szél dacára egyre szaporodott a közönség száma. Egymás után érkeztek a függetlenségi és 48-as párt tagjai: *Kossuth* Ferenc, *Hentaller* Lajos, gróf *Benyovszky* Móric, *Ugron* Gábor, *Holló* Lajos, *Győry* Elek, *Pázmándy* Dénes, *Olay* Lajos, *Ivánka* Zsigmond stb. A *Baththyány*-család részéről a mártír-halált szenvedett miniszterelnök leánya, özv. *Beniczky* Gáborné és gróf *Keglevich* Béla voltak jelen.

A mauzoleum felső terraszán egymásután helyezték el a remek koszorukat. Középen, közvetlenül a márványtáblás felirat alatt egy élővirágból készült gyönyörű koszoru pihent, amelynek széles fekete selyemszalagján az állott:

— Felejthetlen atyjának — *Iona* leánya.

Ez volt az egyetlen családi koszoru. Ezenkívül megkoszorúzták a sírt a Budapesti Újságírók Egyesülete, a magyar ifjak Haladás Köre, a budapesti ügyvédi kamara, a Kassai függetlenségi párt, az orsz. függetlenségi és 48-as párt, az iparos ifjak orsz. egyesülete, Vae városra, a műgyetem és a m. kir. tud. egyetem, Hódmezővásárhely város közönsége, az egyetemi kör, a terézvárosi kör, a demokrata kör, Budapest székes főváros polgársága, az orsz. nemzeti szövetség, az állatorvosi akadémia növendékei, az asztalos ipartestület stb.

A hatalmas gyászmenet kevéssel négy óra után ért be a temetőbe. A menet élén jött *Matuska* alpolgármester, aki a főváros koszoruját tette le a sírra. Ugyancsak ekkor érkezett meg *Madarász* József képviselő Herman Ottóval. A függetlenségi párt ezen nesztorát a közönség éljenzéssel fogadta.

A menet megérkezése után az egyesített dalárdák *Hymnusa* nyitotta meg a gyászünnepelet.

Ezután *Gara* József szerkesztő lépett a fekete drapériával bevont szónoki emelvényre s szép beszédet mondott.

— Sokan vagyunk itt, hála a polgárság kegyeletének; de sokan vannak, akik nincsenek itt. Magyarország miniszterelnöke itt van közöttünk. Ne keressék, csak a holt van itt, aki 1849. október 6-ikán meg tudott halni a hazáért; most 1899. október 6-ikán, még csak meg sem tudtuk bukni a hazáért. Pedig eljöhettek volna ide, itt van mit tanulni. A his katonákat is el lehetett volna ide hozni, mert ez az igazi példakép. (Tetszés.) Itt lehet tanulni haza iránti hűséget, bátorságot és halálmegvetést. Ez az igazi harcos emlék! (Lelkes éljenzés és tetszés.)

Gara beszéde után a diszmagyarba öltözött *Kossuth* Ferenc lépett a szónokokra s a következő beszédet mondotta:

Baththyány Lajos, ki e sírban nyugszol, tudod-e, érzed-e, hogy itt állunk bantodon, áldva emlékedet? Dicső szellem, tudod-e, hogy még ma is gyaszol nemzedet, bár felszabadult el. mióta kiszenvedel? Hallani velem azt a reménykiáltást, melyivel meghaltál: éljen a haza! Honvédeink, mikor szuronyt szegve rohantak előre a golyózápor között, akkor kiáltották ezt. Te, feltérsen állva, sírod szélén kiáltottad, mikor a golyózápor kioltá életedet. E reménykiáltást hallotta akkor az egész nemzet, mert siri csend volt mindenütt, a temetőnek esúndja! Ugy hangzott ez, mint végrejelenés. A kétségbeesés per-

cében a te látnoki szellemed vigasztalt. A jövőd jósolt meg; sírod széléről láttad, hogy hazád elni fog. Talán sejtetted azt is, hogy emléked és a haza ikertestvéreké lettek; nemzetünk nem élhet emléked nélkül. Halálod váratlan volt és kínos. De dicsőséged örök lesz, új meg új babért hord sírodra a honfi-kegyelet. Meghaltál, mint ember, de örök életű vagy, mint emlék; örök életű vagy, mint eszme; halhatatlan vagy, mint Magyar Dicsőség! Senki sem tudja, hogy miért kellett meghalnod. Talán a sírba vitték magukkal e rejtélyt azok, akik meggyilkolták levert ellenfeleiket. Vagy talán ők maguk sem tudták, hogy miért követelték *Baththyány* halálát. Meglehet, hogy mint undok hiénák, csakis bután vért szomjazták legjobbjainknak.

A történelem megírta, hogy *Baththyány* egyképp hű volt nemzetéhez és királyához. A végsőségre elment Deák Ferencsel együtt az engesztelési kísérletekben, még akkor is, mikor már az egész nemzet a feyveres ünévedelemben keresett és talált menedéket. Miniszterégeről lemondott; ugyanakkor mondott le, mint Deák, és vele együtt igyekezett a nemzet számára megmenteni a kiróyt és a király számára megmenteni a nemzetet.

És mégis, bár együtt jártak, együtt cselekedtek, Deáknak semmi bántódása nem jött, *Baththyány* pedig bitófafelárra lett ítélve. Öröngései rohamba esett talán a féltelen hóhérad. Bitófára ítélte az egyiket, szabadon hagyta a másikat. Vagy talán volt *Baththyány*nak a hóhérok szeméi előtt valami titokzatos büne. Talán bűn az, hogy szerette és szolgálta hazáját és királyát és nem tudta, nem akarta elválasztani a nemzetet a királytól, visszavonulván inkább a hatalom polcáról, mintsem hogy az összeütkezésben részt vegyen. Teljes aratlanságának tudata olyan volt, hogy nem is kerülte *Windschgrätz* hatalmát, Pestre jött, ahol 1849. január 8-án elfogták s amit Laibach felé vitték, maga esendítette le Sárvaron és Cilliben a lázongó népet, mely ki akarta őt szabadítani. Annak a sötét korszaknak, melynek történelme gyászkeretű lapra van megírva, *Baththyány* kivégzése a legvégbeküldött merénylet volt az emberi jóhiszeműség, az örök igazság és a lelkiismeretesség legelemből fogalmi elean.

De nem akarom e sir nyugalmát tovább zavarni, az emberi érzés legmélyebb felháborodásával *Baththyány*ban meghalt, ami halandó volt, de az eszme él, mely nemes szívét dobogtatta! Összeferasztani a magyar királyt a magyar nemzetet, ez volt eszméje, ez volt célja. Ez volt az ő ideálja, ez sugárzik ki sírjából.

Baththyány Lajos, magyar hazánk első miniszterelnöke, a magyar alkotmány, szabadság, népiog, álamiság első őre! Nem a hivatalos ország áll itt sírod körül, de itt áll a magyar nemzet, ide hozta kegyeletét, hálaíját, lelkét, szívét. Ide hoztuk végtelen kegyeletünket mi is, az ország függetlenségi és 48-as párt; ide hoztuk babérokoszorunkat; hálaásk vegyünk emlékednek, mert te is egyike voltál azoknak, akik példát adtak a hősi korszakban arra, hogy miképp kell a hazáért élni és miképp kell a hazáért meghalni tudni! Legyen könnyű hamvaidon a haza földje. Legyen áldás magasztos szellemed, mely a hazafiság égenek egyik legragyogóbb csillaga! Áldás reád! Áldás reád! (Hosszas éljenzés.)

Most *Illyes* Balint lépett az emelvényre és elszavalta az alkalomra írt „Vértanuk sírján” című gyönyörű ódáját, melynek három strófája így hangzik:

De nem, de nem! A hősök lelke él!
Nem haltak ők hába a honér!
Reánk hagyták a jövő zálogát,
A nép szívébe vérok átszivárg,
Hogy égen ott szabadság lángjaként,
S a nemzedékre hintsen újra fényt! . . .

A nemzedékre? ! . . . Mintha lelkeket
Egy felhő szárnya csapta volna meg! . . .
Sötét a föld, az ég oly felleges,
Nagyot, dicsőt ez a kor nem keres! . . .
Posványba dől, elvet, hitet cserél.
S térden csuszálk a szennyes érdekér! . . .

De oh, te szent föld, csak dobogj, dobogj!
A hősök lelke újra fellobog!
Mondd nékies: hogy szellemök velünk,
S fásult közönyből újra ébredünk!
Őresillag, míg lelkök fenn ragyog:
Nemcsak voltunk, leszünk is magyarok!

A lelkes éljenzés után *Holló* Lajos országgyűlési képviselő mondta el poétikus lendületű beszédét:

Ötven év telt el, ugymond, e gyásznap után néma közönyben. Ugy érzem, mintha e felszabadult föld görnyegyet egy dermesztő fagy hidege járta volna át. És e fagy, e dermesztő hideg lehatott a sír föléig, ahol a hősi vértanuk nyugosznak örök almaikat. Tudjátok-e, mi az igazi vértanúság? Meghalni egy nemzetért és életet adni az eszméknek, amelyek a nemzet szívéet és átjárják. Ez nem halál, ez megdicsősülés. De meghalni hába, meghalni a nélkül, hogy az eszméket életre kelteni tudnánk, hogy a nemzet közönyös szívét megindítani tudnánk, ez a poklok pokla, ez a kárhozat!

És én ugy látom, mintha kikélnének sírjából a hősi vértanuk, itt jarnának közöttünk vértelen ajakkal, szemük néma fájdalommal, akjuk panaszszal van tele: mi eldobtuk egy életet magunktól, ősi nevet, gazdagságot, családi boldogságot, mindent áldozatul hoztuk a hazáért. Felkeresik a palotákat, tegyék félre az elveket, hiszen szentebb annál a kötelesség a haza iránt. Felverik a kalmárt könyvei mellől: anyagi előnyöket hiszszolok — elfeledkezél,

mivel tartozol a hazának? És a polgárt és a munkást: akik jogokat, jólétet, megélhetést keresnek és a haza bajai iránt közömbösek. És mindenütt üzik a zsidbasztó közönyt, a tespedést, a kishitűséget a nemzet lelkéről.

Félszázados e viaskodás és a föld még mindig hideg, a rög még mindig kemény. Am a nemzet eszméi kezd. Husz év előtt még, midőn e helyén álltunk, alig néhány száz ifju hallgatta az emlékező szavait. Ma már a százazrek szemében csillan meg a könny és holnap már a milliók lelkében fog visszhangozni a hala és emlékező szava. És a milliók könyhullása, szívverése átmelegíti a haza földjét és ez a meleg lehat a sir ölég, a megdermedt szív újra érez és a vértanuk égi szelleme leragyo e nemzetre s lelküket a megdicsőülést érzése hatja át.

— Nem haltunk hiába!
Igen, nem haltunk hiába. Él még a nemzet. Erkölcseiben megtisztult nemes emlékezetek által, a húság vásárat kiveti lelkéből, elüzi az önzésnek és naszonlesnek demónát lerázza a közönynek, érzéketlenségnek zsidbasztó hidegét. Él a hazaért, miként ti: nemesen, önzetlenül, áldozatokkal hozzá.

Igy éljen a ti emléketek örökké e földön és így legyen teljes a ti dicsőségtek.

A nagy hatást keltett beszéd után Molnár Jenő, a függetlenség és 48-as polgári kör elnöke, majd dr. Pollasek Sándor a Demokrata kör koszoruját helyezte el mélyen átértett szavak kíséretében.

Utolsóank Erdélyi Miklós egyetemi hallgató, az egyetemi polgárok nevében mondott hatásos beszédet, amire a budapesti polgári dalkör vezetése alatt az egyesített dalárdák énekének hangjai mellett sorra vonultak fel az egyes testületek és küldöttségek a mauzoleum teraszára ahol aztán letették a magukkal hozott koszorukat.

Egész virágerdő borítja most a vértanu miniszterelnök mauzoleumát. Öt óra után ért véget a megható gyászünneplés. A szótiszló több ezer főnyi közönség sűrű soraköb. Kiváltak Kossuth Ferenc, Illyés Bálint, Gara József stb. s bércocskikon a 9 vértanu, majd Csányi László sirjához hajlattak, ahol letették koszorukat. Innen báró Perényi Zsigmond sirboltjához mentek, ahol Kossuth Ferenc Mezőtur városának koszoruját rövid kegyeletes szavak kíséretében tette le. Végül még Woronieczky Miciszláv herceg sirját koszorúzták meg.

Az egybegyűlt ünneplő közönség ezrei teljesen rendben oszlottak szét.

A Budapesti Újságírók Egyesületének képviselőiben dr. Bán Zsigmond, Clair Vilmos, Cziklay Lajos, Greiner Jenő, Hollósy Géza, Szöllösy Zsigmond és Zempléni P. Gyula óriási babér és pálmaköböl összeállított koszorut vittek ki gróf Batthyány Lajos sirjára, melynek nemzeti szalagjain ez a felírás olvasható: „Magyarország vértanu miniszterelnökének örök emlékére — A Budapesti Újságírók Egyesülete”. Cziklay Lajos tette le a koszorut a mauzoleumra, tolmácsolván az egyesület el nem évülhető háláját a vértanu-halált elszenvedett első felelős miniszterelnök iránt, kinek kormánya alapítványokba foglalta a március 15-iki 10. pont követeléseit, s ezek közt első helyen a sajtó szabadságát. A hivatásos újságírók mindig és minden körülmények közt szent kincsnek tekintik a sajtószabadságot, mint a hamisítatlan szabadság legnagyobb biztosítékát. Szent fogadalmat tesznek a hivatásos újságírók a vértanu miniszterelnök sirjánál, hogy a kezükre bízott szent kincset életük fogyatáig megőrzik és vigyázni fognak, hogy az esorbitatlanul maradjon örökségül az utánuk jövő nemzedékre.

Az Országos Iparégyesület, melynek első elklusában gróf Batthyány Lajos 1841—1849-ig elnöke volt, ma kegyelete jeléül díszes koszorut helyezett el a Batthyány-mauzoleumon.

HIREK.

Budapest, október 8.

— BUDAPESTI NAPLÓ. Szeptember 30-án új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztatassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— A német császár nővére Budapesten. Tegnap óta székesfevárosunkban időzik a német császár nővére, a meiningeni nagyhercegné férjével, leányával és udvartartásával. A fejedelmi vendégek ma este a Park-Klubban ebédezték, ahol a klub igazgatója, Asztal Béla báró fogadta őket. A fejedelmi pár asztalánál ültek: Gróf Nollé, báró Róden főudvarmester nejével, aki a meglodogult Radó Kálmán leánya. A fejedelmi vendégek több napig maradnak Budapesten. Holnap az Országos Kaszinó hölgytermeit látogatják meg, ebédre pedig ismét a Park-Klubba fognak menni.

— Az orosz trónörökös házassodik. Párisból telegrafálják, hogy a Journal értesülése szerint az orosz trónörökös feleségül veszi a con-naughti hercegné leányát, az angol királynő unokáját. Egyelőre még csak olyan újsághírrel van szó, amely megerősítésre szorul s így korai volna a házasság rendkívüli politikai fontosságát mérlegelni.

— A honvédelmi miniszter a Petőfi-házra. A magyar államvasúti főműhelyek alkalmazottai báró Fejérváry Géza honvédelmi minisztert is meghívták a Petőfi-ház alapja javára rendezendő mulatságukra. A miniszter, mint nekünk jelentik, öven forinttal váltotta meg tiszteletjegyét.

— József főherceg Gyarmathynéhoz. Simon Péter, mint az Ellenész írja, egy könyvéhez Gyarmathynétól, az ismert írónőtől, József főhercegnek hozzá írt leveleit kérte. Gyarmathyné természetesen a főherceg beleegyezésétől tette függővé a dolgot s egyuttal jelezte azt is, hogy azok a levelek, amelyek a főhercegnek róla való dicsőreiteit tartalmazták, kimaradjanak. Érdekes erre vonatkozólag a főherceg alábbi levele:

Ó-Tátrafűred, 1899. 30. IX.

Nagyságos asszonyom!

Bocsánatot kérek, hogy egy kissé késsem a válaszzal, 25-én írt szives levléről; de az ősi hadgyakorlatok befejezésével, 14-én jöttem ide és azóta elvadtam a magas Tátra bércei között, úgy hogy csak tegnap este hajtott haza a zöld tótól a szakadó eső.

Simon Péter tanárt barátaim sorába számítom és ismerem minden munkáját. Legnagyobb készséggel és örömmel engedem meg, hogy mindazon leveleket, melyeket Nagyságodhoz intéztem, új művében közzétegye, sőt éppen azokat tessék neki átadni, amelyekben magyar őszintéggel megmondtam az igazat Kalotaszeg őrangyaláról!

Azok főképp beillenek a közművelődési történetbe.

Mindig örömmel látom a kalotaszegi munkákat és itt, a feleségem villájában fokozott mértékben láthatni a szép varratásokat.

Magamat további becses emlékébe ajánlom, eskölöm a kezeit és maradvok váltig

legőszintébb tisztelője

József főherceg.

— Bucsú a Ferencvárosban. A ferencvárosi templom főszentélyének, Szent Ferencnek nevenapját ma ünnepeleik meg a régi hagyományokhoz híven. Széles, esős, hideg idő volt egész nap és ez okból a bucsú igen sokat veszített eredetiségéből s élénkségéből. Az eső többször szétkergette az ünneplő közönséget s így a Ferenc-tér, s utcaiban, ahol ezelőtt óriási tömegben hullámzott a nép, ma az árúbdék, körhintak, bábszínházak kevés embert csábítottak magukhoz. A nép elege az apró ferencvárosi korezmák s ott mulatott a késő éjleli órákig. A bucsu egyházi része a plébánia templomban folyt le, ahol kettős ünnep is volt, — a kerület, meg a Szent Ferenc-rendi atyáké. Reggel 8 órákor meg 9-kor csendes mise volt, utána prédikáció, majd 10-kor zenés nagymise, amelyen a szertartást Kurz Vilmos plébános vezette. Délen a plébániai díszdebél volt a kerület előkei polgárainak részvételével. Az egyház ünnepeit délután 4 órákor liánával fejezték be.

— Bathány-erökye. A Bathányiak ősi fészkeben, Ikervárott tegnapelőtt tartott gyászisten-tiszteletnél rendkívül mély hatással volt a jelenlétükre, midőn Kübert sárvári prépost-plébános ünnepi beszéde befejeztével felmutatta azt az orvasót, melyet az első magyar miniszterelnök, Bathány Lajos gróf utolsó útján kezében tartott. A vértanu ez olvasót martírjár Vécsey Károly gróf tábornok ne-jének ajándékozta. Vécsey grófné félszázadon át benső kegyelittel őrizte a művészi kivitele által is rendkívül értékes ereklyét és most odaadta Szent-kláray Jenő esanádi kanonoknak további megőrzés végett. Az ikervári gyászünnepek alkalmából a kanonok rendelkezésére bocsátotta az ereklyét a gyászszertartást végző sárvári prépost-plébánosnak.

— Utazási ösztöndíjak. Wlassics Gyula köz-oktatásügyi miniszter minden évben nagyobb összeget vesz föl a kötségtérbe, hogy abból utazási ösztöndíjakat utalványozzon. Most is heten kaptak ily pénzsegítségét és pedig dr. Felsch Kornél gyermekgyógyász, dr. Schösz Hugó növénygyászati tanúlmányokra, Sabathiel Rikárd mérnök hidépítési, Papp Károly tanársegéd geológiai tanúlmányok folytatásának előmozdítására 1000—1000 forint. Dr. Cseréy József egyetemi magantanári indogerman nyelvvel, dr. Finczy Ferenc sárospataki jogakadémiai tanár büntetőjogi és Felméry Lajos fogszűrőor nemzetőzsgói tanúlmányokra 500—500 frtnyi utazási ösztöndíjat kaptak.

— Reformátusok gyűlése. A dunamelléki református egyházkerület közgyűlését október 21-ikére hívta össze az elnökség. Az új leköszek felváltása 22-iken délelőtt tíz órákor lesz a Káivin-teri református templomban. A felváltásra való jelentkezéseket a püspöki hivatalhoz kell intézni. A közgyűlést megelőzőleg 19-iken és 20-ikán a theologiai választmány, illetőleg a fő- és közép- és népiskolai bizottságok ülésének

— A denili bikaviadal. Párisból táviratoz-zák: Ma kellett volna Denilben, Páris közelében a lapokban már két hónap óta jeltett bikaviada-loknak kezdődniük. A bika, alighogy bevezették az arenába, megvadult, áttörte a korlátokat és elszökött. A nézők között nagy pánik támadt. A borzasztó tolongásban sok embert össze-típiáltak. A bikát csendőrök vették üldözöbe és nemesokóra revolverlövésekkel megsebesítették, végül egy torrero megölte. A bikaviadalokat be-szüntették.

— A karmeliták templomának felszentelése. A karmeliták renek új templomát, mely az Angyal-földön épült, 15-én szenteli föl Vaszary Koles bíboros hercegprímás a király jelenlétében. Az ünnepség három napon át tart és sorrendje a következő:

Október 15-ikén: Reggel nyolcadfél órákor a templomot felszenteli a hercegprímás. Tizenegyedfél órákor a király megérkezik, azután ünnepi mise, mely után a király eltávozik. Délután négy órákor Steiner Fülöp székesfehérvári püspök az oltári szent-séget körmenetben az öreg kápolnából az új templomba viszi, ahol dr. Wolafka Nándor címzetes püspök beszédet tart. Utána litania és pápai áldás lesz.

Október 16-ikén: Délelőtt kilenc órákor dr. Pa-lotay László nagyváradi kanonok beszédet tart, amely után Schleich Lőrinc nagyváradi bíboros püspök misét mond. Délután öt órákor Riesz Ferenc karme-lita atya mond egyházi beszédet. Utána Fehér Ipoly pannonnalmi főpap liániát tart.

Október 17-én: Délelőtt kilenc órákor Bogisich Mihály esztergomi kanonok címzetes püspök beszé-det tart, utána báró Hornig Károly veszprémi püs-pök misét mond.

Délután öt órákor dr. Prohászka Ottokár eszter-gomi lelki igazgató beszédet tart, utána befejező ál-dást oszt Te Deummal Kutrovicz Ernő győri segéd-püspök.

A hívek, akik e három nap bármelyikén a templomot látogatják s a szentiségekhez járulván a pápa szándékára imádkoznak, teljes bucsút nyernek.

A felszentelésre csak korlátozt számú belépő-jegyet adtak ki, amelyek 15-én délelőttre szólnak, azután azonban bárki látogathatja a templomot.

— Adományok a Petőfi-házra. A létesítendő Petőfi-ház alapja javára szeptember 21-ike óta a kö-vetkező adományok folytak be: a brassói törvény-széki elnök 2 frt, margittai főszolgabíró 3 frt 40 kr, Kachelmann Farkas 15 frt, kalocsai főkapitán 25 frt, dícső-szt-martoni áll. ép. hivatal 3 frt, Beszterce-bánya város 4 frt, miavai főszolgabíró 16 frt 50 kr, dr. Zsindely István akad. íg. 8 frt, VII. ker. pénzü-győri biztosság Bpest 3 frt 10 kr, Hajdu-Büszög-polgármestere 78 frt 68 kr, mándoki főszolga-bíró 6 frt 10 kr, Zenta város 9 frt 95 kr, Rima-szombat város 25 frt 30 kr; mezőkeresztesi fő-szolgabíró 8 frt 19 kr, Takacs község 1 frt, S.-Szű-ged előjárósága 1 frt, kisaucajhelyi főszolgabíró 11 frt 90 kr, versec-kubini helyi érdekű vasut 1 forint 50 kr, fehértemplomi királyi ügyészség 3 frt, pécsi főszolgabíró 7 frt 10 kr, selmecebányai bányaigazgatóság 6 frt, pozsonyi dohánnyvár 50 kr, aradi áll. főszolgabíró 2 frt 35 kr, Szentes Janos György 8 frt, tomes-rekási főszolgabíró 63 frt 30 kr, Búró József járásbíró 1 frt 25 kr, ungvári pénzügyőri biztosság 12 frt, Vida Gyula pénzügyőri biztos 5 frt 45 kr, Besztercebánya v. tanácsa 5 frt, magy. takarékpénztárak k. p. jelzálogbankja 5 frt, Lőse város 121 frt 15 kr, Egyetértés kiadóhivatala 20 frt, Frankoszy Gyula pénzügyőri biztos 1 frt, Szaszváros város 1 frt, nagyatadi főszolgabíró 6 frt 75 kr, H.-M.-Vasarhely tanácsa 105 forint, Forcher Adolf Budapesti 14 frt, Zsóry György ózdi főszolga-bíró 2 frt 24 kr, Schneid Nándor pénzügyőri biztos 7 frt 80 kr, Quiriny Gusztáv főmérnök 1 frt 50 kr, Hegedüs Janos Nagy-Beeskerek 1 frt, abonyi főszolgabíró 2 frt 70 kr, Kunhegyes község 10 frt 15 kr, perlaki főszolgabíró 80 kr, fumei fő-vámhivatal 25 frt 50 kr, nagykarolyi járásbíró 2 frt 60 kr, kolozsvári dohánnyári igazgatóság 9 frt, Antal János Brassó 8 frt 30 kr, Tokay Elek k-apati jegyző 32 frt 82 kr, fumei dohánnyári igaz-gatóság 8 frt 50 kr., Vidovich B. Nagy-Várad 5 frt, Nyisztor Alajos margittai főszolgabíró 9 frt, hatszegi főszolgabíró 95 kr, Laczkovich Elek 5 frt, Czihal Károly turkevei polgármester 17 frt 50 kr, Wein-herdt Manó Szabadka 2 frt 10 kr, kisaucajhelyi főszolgabíró 3 frt 45 kr, késmarki áll. polg. iskola 3 frt 50 kr, medgyesi főszolgabíró 3 frt 85 kr, sopronyi áll. főreáliskola 4 frt 80 kr., Zabb Janos so-roksári plébános 5 frt, Zabb Janos gyűjtése 11 frt 50 kr., dr. Dakaridó János 1 frt, Bekscics Gusztáv 10 frt, mely adományok a Pesti Hazai Első Takarékpénztárban kamatozó főösszeghez csatoltattak.

— Alapítványi helyek. A hivatalos lap mai száma közli, hogy a király a bécsi Terézianumban megüresedett három Maria Terézia-féle magyar ala-pítványi helyet Szofer Ernőnek, raggombi Fluck Béla-nak és galanthai Nagy Lászlónak, a király nevé viselő két magyar alapítványi helyet draskóci és jordan-földi Ivánka Gezanak és vásáros-naményi és nagy-lónyai Lónyay Istvánnak, a király nevé viselő félalapítva-nyai helyet gróf Pongrácz Jenőnek, a Lónyay István-nak egész alapítványi helyre való átnevezése által megüresedő, a király nevé viselő fél-alapítványi helyet pedig vásáros-naményi és nagy-lónyai Lónyay Zsigmondnak adományozta.

— Téli tanfolyam. Az építő iparosok téli tanfolyama a magyar királyi állami felső iparisiskolában (Damjanich-utca 22. szám) november 3-án nyílik meg. A tanfolyam négy teli félévre terjed, a tanítás pedig november 3-iktól március végéig tart. Beiratkozni október 20-iktól 23-ig lehet.

Munkások kitüntetése. Az országos ipar-egyesület igazgatóságának mai ülésén átdák az azokat a legfelsőbb kitüntetéseket, amelyeket a király *Kalits* Antalnak, a Franklin-társulat főelőjének, *Gallus* Péter és *Tornyos* Antal, a székesfehérvári Felmayer-féle kékfestő-gyár művezetőinek, valamint *Kautny* Mátyásnak, a Topits-gyár munkásának sok évi hű szolgálataik elismerésül adományozott. A továb *Falk* Zsigmond alelnök elnöklése alatt tartott ülésen a Franklin-társulat *Hirsch* Lipót, a Felmayer gyárát *Gerő* Jakab, a Topits-féle gyárat pedig főnöke *Topits* A. József képviselte. *Falk* elnök megnyitotta beszédében lelkes hangon méltatta a kitüntetés nagy jelentőségét. Dicsőítően utalódó, szeretettel jó királyunk figyelmé — ugymond — mindenre kiterjed. Meglátta azokat a derék, szorgalmas és ügybuzgó magyar iparosokat, akik fáradságukat nem ismerve, lankadatan buzgalommal hazájuk iparának felvirágzásán dolgoznak. Elismerte munkálkodásukat és érdemeikhez méltóan, az országos ipar-egyesület felterjesztésére, kitüntette őket. Melegen üdvözlé ezután a kitüntetett munkásokat és a jelenlévő éljenzése közben átadja *Kalits* Antalnak a koronást ezüst, *Kautny* Mátyásnak pedig az ezüst érdemkeresztet. Bejelenti egyáltalán, hogy a Felmayer-féle gyár kitüntetett munkásainak ezüst érdemkeresztjei a gyár kérelmére ünnepélyes átadás végett a székesfehérvári polgármesteri hivatalnak küldettek el. A kitüntetett munkások meghatótt hangon, hálás szavakkal fejezték ki köszönetüket a legmagasabb királyi elismerésért. Az ünnepély emlékeztetére a Felmayer gyár 400, *Topits* A. József gyáros pedig 200 koronát adományozott az országos ipar-egyesületnek érdemes munkások jutalmazására és buzdítására.

Tanulmányut. *Hegedűs* Sándor kereskedelmi miniszter megbízása folytán *Szokolay* Kornél, a *Magyar Nép*et főmunkatársa, hosszabb tanulmányutat tesz Bosznia és Hercegovinában, hogy az ottani közgazdasági viszonyokat tanulmányozza a magyar-bosnyák forgalom szempontjából.

A közeledő Urechia. A Rómában megjelenő *L'Italia* október 6-iki számában a következőket írja: „Ha szeretettel kísérjük is testvérünknek, Romániának haladását, amely éber öre a latin civilizációnak a Balkán félszigeten, másfelől nem tagadhatjuk meg elismerésünket a magyaroktól, akik bajtársaink voltak függetlenségi harcunkban; nem tagadhatjuk meg azt a vitéz magyar légiót, amely *Garibaldi* vezírül követte. Bizton állítjuk, hogy e két nemzet a nyugati kultúra javára a szlav áramlattal szemben közeledni fog egymáshoz. Az orientalista kongresszus magyar küldöttei, különösen *Ováry* Lipót, az olasz háborúk e régi harcosa ebben az irányban működnek. A román delegátusok feje: Urechia, az illusztris szenátor, hajlandóan nyilatkozik ily barátságos közeledésre és kijelentette, hogy amennyiben a XIII-ik orientalista kongresszus Budapestre hivatnék meg, az összes román tudósok meg fogják ott jelenni. E hírt szerencsés előjelnek tartjuk, mert a művészetek és tudományok művelőinek egyesülése a népek egyesülését szokta megelőzni.”

Jégeső októberben. Az október, amely oly szép, meleg napokkal köszöntött be, ma délelőtt az időjárásnak olyan szeszélyt mutatott be, amintőre már régen nem volt eset. Délelőtt 11 óra tájban a dühöngő szél nagy viharfelhőt hajtott a budai hegyek felől a főváros fölé. Az őszi napfényben egyszerre hatalmas jégzápor eredt meg a felhőből. A lehullott jégkristályok fényesen ragyogtak a napsugarakban. Néhány percig tartott a ritka természeti tűnemény, amíg a felhő elvonult a főváros fölé. Délben ismét összeverődtek a felhők és körülbelül egy negyed-óraig sűrű, szitáló eső esett.

Házasság. Székelyföldvári *Szilágyi* Viktor dr. miniszteri segédfogalmazó eljegyzette rutkai *Ráth* Péter országos képviselőnek a kassa-oderbergi vasút vezérigazgatójának leányát, *Ilonkát*.

Mankók a lánchídon. Az éjjel a járókelők a pesti oldalról Budára átvezető gyalogjárón, a hid kellő közepén két mankót találtak. Az egyik a korláthoz volt támasztva, a másik a gyalogjárón hevert. A leletről értesítették a rendőrszemet, aki a mankókat bevitte a főkapitányságra. Hogy mint kerültek azok a hidra, még nem tudják, de alkalmasint egy szerencsétlen sánta ember hagyta hátra, s az éjszékében a Dunába vetette magát, ahol nyomtalanul eltűnt a hullámokban.

Egy tisztviselő jubileuma. A *Drasche*-féle kőszékhely- és téglagyár-társulat könyvelője, *Ligeti* Lipót ma ünnepelte 25 éves szolgálati jubileumát. *Ostereicher* Miksa társulati igazgató és *Schüller* Ede főkönyvelő szép beszédben üdvözölték a jubilánst, biztosították az igazgatóság állandó jóindulatáról és a kartársak őszinte szeretetéről.

Tífusz Kaposváron. Kaposváron, mint onnan jelentik, a város legnépesebb utcájában, a *Berossényi*-utcában, hol a legtöbb tulzufótt lakás van, kitört a tífusz-járvány. Az orvosok a rossz ivóvízben keresik a baj okát és mivel egész Kaposvárnak rossz a vize, mindenki fél, hogy a járvány gyorsan el fog harapózni. Eddig az első héten tizenhét kaptak meg a tífuszt, ezek közül kettő hamar meghalt, négyen jobban lettek, tizenhárom azonban ma is súlyos bete-

gen fekszenek. Újabb gyanus megbetegedések is történtek. A városi hatóság gyökeres intézkedésekhez folyamodott. A fertőzött városrészekben lepecsételték a kutakat, a másik részen levő kutak alapos kitisztítását pedig elrendelte.

Madame Adam penzióban. Nevezetes publicista-tól vonul nyugalmába: *Madame Juliette Adam*, a világszerte ismert újságíró-asszony abbahagyja az írást. Sok éven át szerkesztette a *Nouvelle Revue* és különös előszeretettel foglalkozott a nemzetközi diplomáciával és politikai kérdésekkel. Sokat írt rólunk magyarokról is szíves baráti hangon és többször be is utazta hazánkat. Hogy mi birta a visszavonulásra, azt nem írják meg az újságok.

A líptói affér. Líptó-Szent-Miklósról írják nekünk: *A Kärthy* Lajos főispán és dr. *Palugyay* Móric megyei aljegyző közt fölmerült lovagias ügy a mai napon végre megoldáshoz jutott. *Palugyay* Móric a megyei aljegyzőségről harmadnap előtt beadott lemondását visszavonta s a főispántól bocsánatot kért. Minthogy azonban *Palugyay* a főispán személyében a líptó-szent-miklói „Magyar Társalgó Kör” elnökét is megsértette, ez a kör mai rendkívüli közgyűlésén *Palugyay* Móric eljárása fölött egyhangulag megbotránkozását fejezte ki s kijelentette, hogy elnökének személye iránt érzett szeretete és nagyrabecsülése változatlan, az okból az elnök lemondását tudomásul nem veheti és közzétételre arra kéri föl, hogy vonja vissza lemondását. E határozat után a kör gyűlésén jelen volt tagok főkezesek a főispánt lakásán s *Jeszzensky* Géza királyi járásbíró, mint a kör alelnöke, szép beszéd kíséretében kérte föl *Kürthy* főispánt, hogy álljon el lemondási szándékától. Majd *Istvánffy* Gyula tanár, mint a kör titkárja, felolvasta a közgyűlés által egyhangulag elfogadott s a főispánnak átadott bizalmi iratot. A főispánt mélyen meghatóta a líptói magyarság e bizalmi nyilatkozata s újra elvállalta a *Magyar Társalgó Kör* elnöki tiszttségét.

Strausz János temetése. Bécsben ma délelőtt helyezték el úbról *Strauss* János földi maradványait a Bécs városi adományozta dicszírba. A család kívánsága szerint a temetés a legszűkebb körben, teljes csendben ment végbe. A koporsóra számos koszorú tettek.

A munkások tüntetése. A szocialista munkások tegnap, vasárnap délután 4 órakor meglehetősen látogatott gyűlést tartottak, mely egy lefolyásánál, mint a hozott határozatoknál fogva előnyösen elter az eddigi munkágyűlésektől. Ugy látszik, a pártvezetőség kiadta a jelezőt, hogy kerülni kell mindent, ami a rendőrségnek okot ad a beavatkozásra. Ehhez képest a mai gyűlés csendben folyt le és a rendőrséget képviselő *Doda* Dezso rendőrkapitányunk nem is volt oka a közbelépésre. *Pelczeder* Ágoston megnyitván a gyűlést, elsőnek *Walter* Jakab beszélt. Panaszkodott a felett, hogy a „burzoá” osztály kigunyolja és nem veszi komolyan a munkások tüntető sétáját, de hat majd más nézetlen lesz, ha százezer munkás foglalja el az *Andrássy*-út járdáit. *Klárk* Ferenc kifejtette azután, hogy valóságosan szerencse Magyarországra, hogy vannak szocialisták, mert különben a munkások mind anarkisták lennének. Felhívja a munkásokat, hogy folytassák hétfőn este a sétát, és jelenjenek meg ott minél tömegesebben, de *sétáljanak szótlanul*, nehogy a rendőrségnek ürügye és alkalma nyíljon a közbelépésre. Használó értelemben szóltak *Groszmann* és *Baron*, mire a gyűlés csendben véget ért.

Betörés fényes nappal. *Kertész* Mór Király-utca 85. szám alatt lévő óraszületének kirakatát ma délben egy és két óra között eddig ismeretlen tettes álkulcsal kinyitotta s *ezerekszáz forint értékű* különféle ékszert ellopott. A rendőrség a betörőt keresi, eddig azonban nem akadt nyomára.

Halál a villamos alatt. Halálos szerencsétlenség történt ma délben a *Teréz-köruton*. A városi villamos vasutnak 15-ik számú kocsija elgázolt egy 45 évesnek látszó munkás-embert, aki a *kerékek alatt meghalt*. A boldogtalan embernek a koponyáját megbasadt s ezenkívül olyan mérvű agyrázkódást szenvedett, ami rögtön megölte. A rendőrség kikutatta a halott sebeit, hogy kiletét meg tudja, de eddig nem sikerült megállapítani, kicsoda a szerencsétlen. De megindította a vizsgálatot annak a kiderítésére is, hogy kit terhel a szerencsétlenségért a felelősség.

Kocsitólval. *Baldás* János kálocsai születésű 36 éves asztalos a faképnél hagyta a mesterségét s a lopásra adta a fejét. Egypárszor el volt már itélve e miatt, de amint kiszabadult, folytatta régi mesterségét. Mostanában a lopásnak egy egészen speciális módját talalta ki: kezkecskát lopkodott össze. Ha valamelyik ház előtt meglátott egy gazdátlan kezekcsit, azt okvetlenül elvitte és eladta. A napokban rajtavestett s a rendőrség megragította. Eddig tizennégy kézi kocsit ellopása bizonyult rá, de valószínű, hogy még több is terheli a lelkét.

Elfogott tolvaj. Egy bécsi tudósító szerint *Vöslában* elfogták *Petri* Camillót, a nagyszobeni *Concordia* kereskedelmi és részvénytársaság igazga-

tóját, aki egy 500 forintos részjegy ellopása után megszökött. Még 117 forintot találtak nála.

Tűzhalál. Gyöngy tojnamogyei községben mult szerdán kigyuladt *Steicz* Adám háza. A házban lakott *Boros* Lajos családjával. Az asszony odaégett s *Boros* veszélyes sérüléseket szenvedett. A tűz éjjeli három órakor ütött ki s a szerencsétlen családot akkor keltették fel, midőn a ház már lángokban állott.

Varga Ottó ügye.

— A volt tanítványok értekezlete. —

Budapest, október 8.

Varga Ottónak, a *Ferenc József*-intézet felfüggesztett tanárának ügyében eddig újabb fordulat nem állott be. Ma a jeles tanárnak volt tanítványai értekezletet tartottak a *Dréher*-féle vendéglő egyik külön termében, hogy tiltakozzanak azok ellen a vádak ellen, amelyeket *Varga* Ottó ellen ellenségei felhoztak. Mindenesetre szép jelo a tanítványok szeretetének, hogy olyan sokan gyűltek egybe erre az értekezletre. Körülbelül kétszáz növendéke jelent meg *Varga* Ottónak s ezek között nagy számban voltak képviselve azok, akiket a felségeértessel vádolt tanár még az aradi főgimnáziumban oktatott, a magyar történelemre.

Az értekezletet dr. *Balogh* Imre nyitotta meg. Ő volt ugyanis kezdeményezője az egész mozgalomnak. Megnyitó beszédében elmondta, hogy miért hívta össze az értekezletet. *Varga* Ottó volt tanítványai ugyanis legkompetensebbek annak a kijelentésére, hogy az általuk szinte rajongással szeretett tanár milyen hazafias és e mellett lojalis szellemben tanította nekik a történelmet. Indítványozza, hogy adjanak ki, illetve szerkeszzenek meg egy emlékiratformában tartott nyilatkozatot, amelyet ne csak a jelenlévő tanítványok írjanak alá, hanem az országban szerte élő növendékek mind. Ezt a nyilatkozatot egy küldöttség adja át a közoktatásügyi miniszternek, aki bizonyára meg fogja írteni belőle, hogy azok a vádak, amelyeket felbujtogatott gyerekek terjesztettek *Varga* Ottóról, merőben alaptalanok. Ők, a volt növendékek ilyen módon adhatják meg szeretett tanárunknak az elégtételt.

Hindy Attila ügyvéd volt a következő szónok. A legnagyobb szeretet hangján beszélt *Varga* Ottóról, akinek ők — a volt tanítványok — oly sokat köszönhetnek. Sokat elfelejtett — ugymond — abból, amit az iskolában tanult, de *Varga* Ottónak lelkes és igazi hazafiaságtól áthatott előadásait nem felejtette ki — ugyanígy — hogy egymelyik előadását még ma is szőszert el tudná mondani. Nemcsak tanítás, nemcsak oktatás volt ezekben az előadásokban, hanem kiéreztek belőle egy lelkes magyar embernek nemes fajszeretét is, aki koronás királyról mindig a legnagyobb lojalitás hangján nyilatkozott. Azt a módot, amelyet dr. *Ealogh* Imre ajánlott, ő is megfelelőnek tartja arra nézve, hogy a közoktatási miniszterrel tudassák, hogy a volt tanítványok miként vélekednek *Varga* Ottó működéséről.

Dr. *Balogh* Imre ezután azt javasolja, hogy az értekezlet küldjön ki egy hat tagú bizottságot, amely megszerkeszse a nyilatkozatot s ha már a fővárosban lakó volt tanítványok aláírták, küldjék el a nyilatkozatot sürgősen Aradra s Vargának ott élő növendékeivel is irassák alá s ugy vigye fel a hat tagú küldöttség a miniszternek. A dolgot azonban sürgősen tartja s ilyen irányban kér intézkedést.

Hindy Attila újabb felszólalása után, amelyben helyesli *Balogh* indítványát, *Gösz* József kijelenti, hogy ők már szerkesztették is egy nyilatkozatot — szük baráti körben — s ha az értekezlet jónak látná, fogadják el azt. A nyilatkozatot fölolvassák, de amivel az csak *Varga* fővárosi növendékeire vonatkozik, nem fogadják el.

Erő Kálmán kifejti, hogy itt sürgős intézkedésre van szükség, mert a döntés az ügyben nagyon hamar bekövetkezhetik, azért ajánlja, hogy Aradra ne is küldjék el a nyilatkozatot; elég, ha azt a fővárosban élő aradi tanítványok írják alá. Indítványozza, hogy még ma szerkeszszék meg és írják alá a nyilatkozatot, úgy hogy az holnap már a miniszter kezében legyen.

Dr. *Lichtmann* Samu fővárosi orvos, *Varga* Ottónak egyik legrégebb tanítványa jelentkezt most szőlásra. Elmondja, hogy ő is milyen nagy tiszteltetel viseltetik *Varga* Ottó tanári működése iránt s hogy ő is azt tapasztalta, hogy *Varga* lojalis ember. Nagyon megbotránkozott ama utalatos házsnán, amelyet éretlen gyerekek felbérlése által a kedvelt tanár ellen indítottak s éppen azért szeretné, ha ez a ma megindított mozgalom szélesebb meredbe terjedődnék. Azért azt indítványozza, hogy a dolgot sürgősségére való tekintettel a miniszternek átnyújtandó nyilatkozatot csak a fővárosban tartózkodó növendékek írják ugyan alá, de e mellett szerkeszzenek egy másik til-

takozó memorandumot s ezt a vidéken lakó tanítványokkal is aláírattva — adják át Varga Ottónak, akinek bizonyára jól fog esni volt tanítványai szeretetének ez a megnyilatkozása. Ezt a memorandumot azonban csak már akkor adják át Vargának, amikor ügyét a miniszteriumban végleg befejezték.

Ez az indítvány általános tetszésre talált s a memorandum szerkesztő bizottságába beválasztották a következőket: dr. Balogh Imre, dr. Hindy Attila, dr. Lichtmann Samu, Nagy Orbán, dr. Lauffer József, dr. Pekár Imre.

Elhatározták még, hogy a memorandumot holnap délig megkészítik s Vargának a fővárosban élő volt növendékei holnap, hétfőn délután három órától kezdve aláírhatják dr. Hindy Attila ügyvédi irodájában (Ferenc-kört 15.)

A memorandumot ugyancsak a fentebb említett bizottságból álló küldöttség fogja átnyújtani a miniszternek.

Az értekezlet után dr. Balogh Imréhez az értekezlet összehívójához Aradról a következő távirat érkezett:

Dr. Balogh Imre ügyvéd Budapest, Drechsler kávéház. Megbotránkozással olvastuk a Varga Ottó ellen indított házjárt, és kijelentjük, hogy Varga Ottótól csak a legszentebb hazaszeretet és lelkedést tanultuk. Tőle soha illoyális nyilatkozatot nem hallottunk. Aradon, 1899. október 8. Dr. Polonyi Jenő aradi orvos, dr. Révész Mór, dr. Schütz Henrik, dr. Somló Armin, aradi ügyvédek. Földes Soma, Blau Lajos hivatalnokok.

Ugyancsak ez ügyben több bölcsészettanhanggató aláírásával nyilatkozatot küldtek be hozzánk, amely helyteleníti a Varga Ottó ellen indított házjárt. „Szegény és gyalázat, így szól ez a nyilatkozat, hogy akadni mert egy iskolázgató, aki tantársázt érten növendékekkel vétette körül, kémrendszert üzött, csak hogy kitarhasson állásából oly férfit, aki a tanári kar disze.”

Nagy tűz a fővárosban.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, október 8.

Hatalmas tűz pusztított ma, vasárnap este a fővárosban. A tüzésnek egy nagy kiterjedésű fatelepe, két lakóház és egy istálló esett áldozatul és csak egypár ember önfeláldozó vakmerőségének köszönhető, hogy emberélet is oda nem vesztett.

Ugy háromnegyed tíz óra tájban hatalmas tűz-oszlopok csaptak fel az égbe az Üllői-ut vége felől. Kevés időre rá a tűzrészeg egymásután vonultak ki az Üllői-uton végig a Ludoviceum-utca, ahol Löwy Miksának a 4-ik szám alatt lévő istállója égett. Az istálló padlása egészen tele volt szénával s ez a jó, száraz anyag egypár perc alatt lángba borult, úgy, hogy az istálló megmentésére még csak gondolni sem lehetett. A VIII. és IX-dik kerületi tűzrészegek körülbelül egyszerre érkeztek a veszedelem színhelyére. A tüzoltók, akikhez a pesti oldal összes kerületi tűzrészeg, továbbá az önkéntes tüzoltók is csatlakoztak, azonnal hozzáláttak volna a tüzoltáshoz, amde egy sajnálatos körülmény akadályozta buzgóóságukat. Az tudniillik, hogy a víznyomás csekély volta miatt nem juthattak vízhez s körülbelül egy negyedórába került, amíg a feoskendőket működésbe hozhatták.

Eközben pedig a veszedelem egyre terjedt. Az istálló már egészen lángokban állott s a tetőzet hamarosan be is dőlt. Az istállóban volt Löwynek husz pár lova, ezeket csak nagy erőfeszítés árán tudták kimenteni. Nagybaj volt még ennél is, hogy mire a szivattyukat működésbe hozhatták, a tűz átcsapott Főző Márton építőmesternek a Dugonics-, Ludoviceum- és Illés-utak sarkán lévő épületfa telepére s meggyújtotta.

A hatalmas fenyőszálak, amelyek magásra fel voltak állítva s az egyéb kisebb épületek egymásután gyulladtak meg s egy negyedóra alatt lángokban állott már az egész fatelepe. Borzalmasan szép látvány volt ennek a fatelepe nek az égése. A gulákba állított hatalmas fenyőszálak olyan hatalmas lánggal égtek, hogy a lángok szinte a felhőket nyaldosták. Kevés idő múlva már Löwy Miksának a telkén lévő második épülete és Főző Mártonnak a lakóháza is kigyulladt s mindkettőnek a teteje félelmes gyorsasággal égett. A Löwy telkén lévő istállóban özevgy Cihás István, Méth János és Ficzera Jónás laktak, akik olyan későn vették észre, hogy fejük felett ég a ház, hogy alig tudták kimenekülni lakásaikból. Butoraikkal egy részét még ki tudták hordani, másik része azonban már bennégett.

A tűz körül természetesen óriási közönség gyülekezett, hogy megtekinthe az a borzasztóan szép képet, amelyet az égő fatelepe nyújtott. A rendőrségnek még katonasághoz is kellett folyamodni, hogy a közönséget távol tartva a tüzöl-

A mentőknek is akadt dolguk. Főző Mártonnak a felesége ugyanis a fatelepe pusztulásának láttára elájult s a mentők alig tudták magához téríteni. Azonkívül Daday József tüzoltó oltás közben megsebesült s kisebb sérülést szenvedett még a tüzoltón kívül egy ismeretlen ember is, akit Dadayval együtt a mentők vettek ápolás alá.

Tizenegy óra már elmúlt, amikor a tüzoltóság óriási erőfeszítés árán meg tudta akadályozni a veszedelem további terjedését. A fatelepe azonban még tizenegy óra után is égett és csak úgy éjfél felé sikerült teljesen eloltani. Ekkor bevonult a tüzoltóság, csak a kilencedik kerületi őrség maradt még kint, hogy esetleges újba veszedelemnél készen legyen.

A tűz által okozott kár körülbelül ötvenezer forint.

A rendőrség azonnal megindította a vizsgálatot a tűz keletkezési okának kiderítésére.

FŐVÁROS.

(*) Az ellenőrző szemlék. A fölleőrző szemlék ma kezdődtek meg úgy a közös hadseregénél, mint a honvédségénél. A közös hadsereg tartalékosai a Mária Terézia kaszárnyájában, a honvédségéi az új honvédszállás laktanyájában, az üllői-ut végén jelentkeztek. A közös hadseregénél a tartalékosok nagy számuknál fogva két bizottsághoz vannak beosztva, még pedig a gyalogezredek az elsőhöz, a többi csapatostek legénysége a másodikhoz.

SZÍNHÁZ, ZENE.

*** A Szentivánéji álom. A Nemzeti Színházban vasárnap nem volt tüntetés. És igaz, hogy fekete zászló sem volt rajta. Délután a Nagymama került színpadra, esti előadásul a Szentivánéji álom adták. Shakespeare szelleme volt talán a villámhárító. Mert a brit óriás ereje mindent lebir, még a hazafias tüntetéseket is. Fejedelmi módon gyönyörködünk ma este ebben a szuverén poézisban! És ez a remek vizjátékot, a tündéreknek ezt a bájos, légius kergetőzését, a csodaszép verseknek ezt a tündérvjátékát ugyanaz írta, aki Hamletet, Leart és III-ik Rikárdot! Volt-e még valaha géniusz ilyen gazdag, ilyen határtalanul változatos? Az előadásban szintén gyönyörűségünk telte. Nagy Ibolya a legfőbb Puok, Mardóthy Margit a legszebb Oberon, Török Irma a legpoétikusabb Titánia, akit valaha láttunk. A bolondul vitatók szerelemesek kvartettje kitűnő: Gerő Lina (Hermia), Cs. Alszeghy Irma (Helena), Mihályfy (Demetrius) és Horváth Zoltán (Lysacer). A kézművesek pompás bandája szintén tapsra méltó: Vizvári mint Zuboly, Dező, mint Dudás stb. Somló szép, szimpatikus Tezessza, Helvey Laura királyi Hippolitája és a kis tündérek közül Ligety Juliska (Babvirág), Batizfalvy kisasszony (Pókhaló) egytől-egyig emeltek a színes, eleven, jövedvő előadás hatását. A redukált zenekar élén Sárosi karmester interpretálta sok művészettel Mendelssohn gyönyörű zenéjét. (d. e.)

*** Carmen. Az Operában vasárnap este telte ház hallgatta és élvezte Bizet remek daljátékát. Ábrányi Carmenjét, amely a kiváló művésznőnek újabb tanalán a legbrilliansabb szerepe, szintén tüntető lelkesedéssel tapsolták. Kertész is mindig jobb lesz Don José szerepében és már-már fölülegessé teszi Larizát. Szép hangján kívül az is nagy előnye, hogy magyarul énekel. Az olasz szó mindig nagyon kíríti a magyar ensembleből. Micaela szerepében kedves és megnyerő volt Rotter Gizella. A zenekarban elkeve valamivel finomabb árnyalás és valamivel több — szárnnyalás.

*** A Népszínház premijerje. Almási Tihamérnak Boris című új népszínműve október tizenharmadikán, pénteken kerül bemutatásra a Népszínházban. Az új népszínmű a következő szereposztással kerül színpadra:

Boris — Blaha Lujza; Julius — Gazi Mariska; Mari — Siposné; Pista — Vidor; Kollár — Szirmai; Csató — Szabó Antal; jegyző — Németh; Gyuri — Tollagi; Jóska — Ujvári; Orvos — Horváth Vince; Végrehajtó — Lubinszky.

Az új darab főpróbája csütörtökön déliőlött tíz órakor lesz.

*** Hírek a Magyar Színházról. Sulamit nagy sikere következtében a zsidó daljáték egész héten műsoron marad. A közönség az eddig lefolyt kilenc előadásban viharos tapsal és tömérdek kibívással adózott a szereplőknek, főleg pedig: L. Komáromi Mariskának és Ledószky Gizellának. — Sara Bernhardt vendégjátékára a közönségnek oly nagy az érdeklődése, hogy a Magyar Színház hivatalos jelentése szerint már most meg akarta hosszabbítani a francia tragika vendégszereplését, de Sara Bernhardt ezt egyeb szerződési kötelezettségei miatt nem tehetette. A művésznő október tizenharmadikától huszadikáig fog játszani a Kaméliá színdarabban. Hamletben (Közvetlen) és

Tosca-ban. Jegyeket ezekre az előadásokra minden déliőlött és délután a Magyar Színház pénztáránál lehet váltani. Hétfőn délután az előjegyzett és ki nem váltott jegyek is eladásra kerülnek. — A Magyar Színház legközelebbi ujdonsága az Asszonyregiment, Reiner Ferenc és Rosenzweig Vilmos, a nemrégiben elhunyt karmester operettje lesz. Az operettet „kisebbszerű formában és németül” már adták a Somossy-orfeumban.

*** Sarah Bernhardt — megsebesült. Ismeretes, hogy a nagy Sarahn kívül senki nem ért úgy a reklámhoz, mint ő maga. Ha kell, eleven kigyót melengel a keblén, vérengző tigris simul oda a boudoirjában a lábaihoz a legszelidebb bárányként. Most, hogy Sarah újra köruton van, a francia tragika mindenüvé elküldi maga előtt az érdekesség hírnökét. Így Brüsszelből érkezett ma egy távirat, amely nem annyira aggaszt bennünket, mint inkább eszünkbe juttatja azt, amit a különben nagy francia tragika találékonyágáról — az eleven reklám-kigyók és a vérengző reklám-tigrisek dolgában, — fentebb mondkunk. A riasztó brüsszeli távirat különben így szól:

Sarah Bernhardt óriási sikert aratott tegnap a St. Hubert-színházban Hamlet szerepében. A színház az utolsó zugig tömve volt. A művésznő a párbajjelésben megsebesült; bécsi útja azonban e miatt nem szenved halasztást. A művésznő kedden délben érkezik Bécsbe.

*** Filharmóniai hangversenyek. Annak a tiz filharmóniai hangversenynek, melyet november 8-ától április 9-ig tartanak a Vigadó nagytermében Erkel Sándor, Richter János, Dvorák Antal, Wagner Szigfrid, Auer Lipót és Fischer Ferenc vezénylete alatt Kleberg Klottild, Gross Gizella, Petersen Mary, Auer Lipót, Dohnányi Ernő, Ondricek Ferenc, Saurer Emil és Wihau János közreműködésével, következő műsora van:

I. Magyar szerzők művei. a) Ujdonságok: Buttykay szimfónia (cis-moll). Kössler „Változatok.” Bieger „Szeread.” Schmitt „Suite.” b) Régiubb művek: Goldmark „Tavaszi nyitány,” hegedűverseny. Liszt „Mefisztó” keringő. Volkmann „Sappho” ének. II. Idegen szerzők művei. a) Ujdonságok: Chabrier „Gwendoline” nyitány. Dvorák „Heldenlied” szimfóniai költemény, hegedűverseny, gondokaverseny. Glazounov VI. szimfónia (esz-dur). Grieg „Symphonische Tänze.” Massenet „Scènes Alsaciennes.” Rimsky-Korsakoff „Szeguro-rothka.” Schytte „Hero”, ének. Sgambatti szimfónia (d-dur). Tschajkovszky IV. szimfónia (f-moll). Wagner Szigfrid „Pernabojder” nyitány. b) Régiubb művek. Beethoven „Egmont” nyitány; zongora-verseny (esz-dur); V. és VII. szimfónia. Berlioz „Rómeo és Julia”. Brahms „Tragische Ouverture”. Dvorák „Carneval”, nyitány. Haydn szimfónia (la chasse). Méhul „La chasse du jenne Henri”, nyitány. Mendelssohn „Meluzina”, nyitány. Mozart „Jupiter”, szimfónia. St. Saëns III. hegedűverseny; IV. zongoraverseny. Schumann „Manfred”, nyitány; zongoraverseny (a-moll). Wagner „Faust”, nyitány; „Parsifal” előjáték; „Siegfried-idill”. Weber „Oberon”, nyitány.

Az évad befejezéséül április 9-ikén, a nagyhét hétfőjén a Zenekedvelők énekkara közreműködésével (Bellovics Imre igazgató) Bach S. J. Mathaeus Passion című nagy műve kerül előadásra magánénekesek, két kar, két zenekarra. Ezt az előadást Richter János vezényli. A hangversenyeként összeállított műsora a jövő héten közöljük. Bérelni kizárólag csak Méry Bélánál (Dorotya-utca) lehet. A helyeket csak október hó 8-ig tartják fenn.

*** Duse a Népszínházban. Duse Eleonora népszínházi vendég szereplése előtt még Bukarestbe utazik s onnan jön Budapestre, hol október 26-án játszik először a Kaméliás hölgyben. A négy estére terjedő vendég szereplését előjegyzéseket elfogad a színház Népszínház-utcai elővételi pészára naponta 10-től 1-ig s délután 1/5-től—6-ig s a színházjegyirodák egész napon át.

*** Ne tessék látócsövet lopni! Ezt a rövid és nagyon méltányolható óhajátás a színházi automatalátócsövek vállalkozója, a következő körülírással intézi egy könyvomatoss tudósító utján azokhoz, akik — színházi látócsöveket lopni szoktak:

A színházokban az ülőhelyeknél alkalmazott látócsöveket a közönség gyakran, még pedig nagyrezt szórakozottságból magával viszi. A vállalat igazgatósága azzal a kéressel fordul a közönséghez, hogy a tévedésből magával vitt látócsöveket további kellemetlenségek elkerülése végett sziveskedjék a színházhoz visszaküldeni.

*** Vidéki színházak. Debrecenből írják nekünk: Komjáthy társulatának drámai operanékesnője Bódy Ella e hónap ötödikén mutatkozott be a közönségnek. Bódy kisasszony a Parasztesült Terjedését énekelte, és úgy játékkal mint szép tenjedelmes hangjával nagy sikert aratott. A színházat szufolásg megöltő díszes közönség viharos tetszés nyilváníttalalmozta el a tehetséges fiatal énekesnőt. A többi szereplő közül Karacs, Ferenczy tüntek ki. — Szabadhegyi Aladár szintársulata, miután a Zilahyi színház nem készült el, mig az ünnepélyesen megnyitható lesz, Szamos-Ujváron működik. A város közönsége amely bizalmatlan volt eleinte, úgy kezdi most, napról-napra jobban pártolni a törekvő társulatot amit igyekeznek is kiérdemelni a jó műsor és előadásokkal. A társulat több jó erővel bír, van három énekesnője, jó karszemélyzete. A közönség keddi venci: N. Bodroghy Lina, Képes Laura, Abony Teréz, Szabó Mariaka stb. — A színházban: Szabad-

hegyi, Nógrádi, Liptay, Pintér stb. Újabb szerződésbe az igazgató Egy Kálmánt, a Népszínház volt baritonénekesét és E. Rónay Karolát. Az igazgató teljes fényvel akarja megnyitni a Szilágy megye székvárosát nagy áldozattal épített új színházat. Az első megnyitó előadás lesz A szigetvári vértanúk, prologgal, nagy néma képletekkel.

**** A II. spirítiszta estélye a Telefon Hírmondóban.** Tólványi Titusz, a neves spirítiszta, akinek a spirítiszta-műsört tartott mult heti felolvasása széles körökben oly nagy érdeklődést keltett, a Telefon Hírmondó felkérte, hogy tartson még egy előadást a spirítizmus misztikus tudományából. Tólványi a meghívást elfogadva, ma hétfőn rendezte II. spirítiszta felolvasását, mely estély keretében közreműködnek még: Zilahné S. Vilma koncert énekesnő, Somlóné V. Vilma úrné, Somló Sándor, a Nemzeti Színház, Hegedűs Ferenc, a m. kir. Operaház tagja és Julás Ferenc. A hangverseny a rendes esti felolvasás követi, mely után 11 óráig cigányzene lesz hallható a Hírmondó kagylóján keresztül.

MŰVÉSZET.

□ **A nagybányaiak kiállítása.** Hollósy Simon e napokban hagyta el Nagybányát iskolájával s mint minden évben, most is téli tartózkodásra Münchenbe utazott. A kitűnő mesternek ez évben ötvennél több tanítványa volt Nagybányán, a világ legkülönbözőbb országaiból keresték fel a rövid idő alatt híressé lett festőnővérét és Hollósynek kitűnő iskoláját. Hollósy Münchenben most megkezdte a téli kurzust és tavasszal ismét visszamegy Nagybányára. Előbb azonban bemutatja az iskola nyári munkálkodásának eredményét, amint azt tőle *Wlassics* miniszter kívánta a szubvenció fejében. Az iskola ebben az évben nagyon haladt, felette megerősödött, a maga lábán áll s egymaga képes egy kiállítást rendezni. E tárlat valószínűleg novemberben nyílik meg a Nemzeti Szalonnak e célra igen alkalmas nagytermében. Ez lesz az első eset, hogy az érdeklődő közönség és a szakkörök megismerhetik, hogy az iskola egymagában minő utakon halad és minő eredményeket ért el. A kiállítás elé azért is nagy érdeklődéssel nézünk, mert a többi művészeti intézeteinknek közmondásos silánysága után jól esik egy ily friss, egészséges csapason haladó iskolát látni, legalább ilyennek ismerjük a Hollósy kis növendékesapatát a legutóbbi munkáik nyomán.

Mivelhogy az iskola ezuttal mint önálló kerek egész mutatja be magát külön kiállításban, a többi nagybányai festő, akik önálló művészekként szerepeltek eddig is, szintén külön állítja ki azokat a műveket, amelyeket nyáron át befejezett. Ez a külön kiállítás is a Nemzeti Szalon termeiben nyílik meg, hogy mikor, az még nem bizonyos. Részt vesznek benne a többi közt: *Ferenzy, Réti, Thorma, Grünwald, Csók* is. Az a kombináció, hogy a nagybányai művésztelpeknek e tagjai beállanak a *Képzőművészeti Társulatba* és a Műcsarnokban állítanak ki, nagyon valószínűtlen.

□ **Képek az iskolában.** A párisi lapok lelkes cikkeiben üdvözlők *Legyues* francia közoktatási miniszter, amiért elrendelte, hogy az összes iskolákban művészeti falképeket függeszsenek ki. A miniszter ebben a minket is érdeklő rendeletben így argumentál:

— Szükséges, hogy gyermekeink ne csak az ábécé, re csak a kétszerkettő tábláit lássák maguk előtt; e hasznos dolgokon kívül kell hogy gyönyörködhesseken Franciaország tájainak és a francia művészet főbb emlékeinek színes képeiben is. Legyen az iskola e képek révén derült és örömteljes hangulatu otthonává a gyermekeknek s színjék meg ridég átmeneti helynek lenni. Ötszön látható alakot e tárgyak láttára a hazaszeretet. Éledjen föl a szép után való vágyakozás már e zsongó korban is.

Legyues meghagyta az összes iskolák igazgatóinak, hogy e rendelet értelmében járjanak el. Ez annál is inkább érdekel minket, mert hasonló tervvel foglalkozik *Wlassics* miniszter egy év óta.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

□ **A pincészetvezetésekről.** A földmivélségi miniszter kiadványai közt a pincészetvezetésekről szól a legújabb népies füzet. *Zigány Zoltán* és *Baross Károly* pályadíjazott munkáiból állították össze a minisztériumban és utmutatást nyújt a szőlőszegedésnek arra nézve, hogy miként lehet bortermésüket pincészetvezetékek útján jobban áron értékesíteni s mi módon lehet az ily szövetkezeteket megalkantani.

□ **Teljesgazdasági zsebnaptár** címmel *Jesszenszky Pál*, az O. M. G. E. titkára szerkesztésében hasznos és hézagpótló naptár jelent meg a könyvtáron. A naptár az O. M. G. E. tagjai 1 forint 65 krajcárért kapják meg, míg bolti ára 2 forint. Megrendelések a Köztelek enulétébe. Üllői-ut 25. intézendők.

SPORT.

**** A Magyar Testgyakorlók Köra** igen csekély közönség jelenlétében tartotta meg mai nemzetközi atletikai és kerékpáros viadalát, mely a következő eredményvel végződött:

I. 100 yardos síkfutás. *Stein Ferenc* M. V. E. (10% mp.) első, *Herzog Ede* M. V. E. második.

II. 2000 m. kerékpárverseny. (Egyletű zárt.) *Radványi Jenő* első, *Róna József* második.

III. Budapest székesfőváros kerékpáros bajnokságára 10000 m. *Fapp Ferenc* M. T. K. első, *Schwarz Herman* Vándorkedv második, *Devics Jenő* M. T. K. harmadik.

IV. 1609 m. síkfutás. *Gallotsik Sándor* M. T. K. (5 p. 10 mp.) első, *Halmay József* M. U. E. második.

V. 402 és negyed m. síkfutás. (handicap.) *Wagner Zoltán* M. A. C. (55 mp.) *Adgh Gyula* M. U. E. második.

VI. 50 km. kerékpárverseny vezetéssel. *Fapp M. T. K.* (1 óra 24 p. 26% mp.) első, *Schwarz Herman* Vándorkedv második, *Machát Miksa* Edison harmadik.

**** A budapesti őszi meeting két pótversenypajának löszenzációjára, az őszi díjra és a dunakeszi díjra ma este záródtak a nevezések.** Az eredmény a képzhető legjobb, mert mind a két versenyre igen jó kvalitású lovakat neveztek. Az őszi díjra (dij 9500 korona, távolság 2000 méter) a következő lovakat jelentették be: Highest time, Adoma, Rio Tinto, Gagerl, Néni, Bánatos, Moring, Kisasszony, Szeszély, Vivó, Jablanica, Diomed, Eregy, Andrée, Malteser, Áldomás, Gonosz, Rabevater, Leader, Nickerl, Round the corner, Beauharnais. A 13.000 koronás dunakeszi díjra, (távolság 1100 méter) melynek az az érdekessége, hogy minkoru ló futhat érte, a következő 16 lovat neveztek: Bohó, Mária Pia, Higany, Diadal, Isalco, Szomorú, Enzio, Fille, Andrée, Davensberg, Lallemande, Rabevater, Hardly, Sobri, Topromene, Alfréd.

**** A Prix du Conseil Municipal.** Ma dőlt el Párisban Franciaország egyik legnagyobb versenye, a párisi községtagács 100.000 frankos díjja, melynek különös érdekességet adott az, hogy *Pert* után a legjobb két francia háromes, *Fourire* és *Velasquez* is részt vett benne. A versenyről, mely rendkívül nagy érdeklődés közt folyt le, a következő táviratunk számol be:

Páris, október 8.

Prix du Conseil Municipal. Díj 100.000 frank. Távolság 2400 méter. Mons. A. Fould 46. *Libaros* (Grandmaster Lolle) 52 kg. T. Lane 1. Mons. E. Fasquel 36. *Fourire* 56 kg. Ware 2. Mons. J. Moore 36. Lamento 50 kg. Dodd 3. Futottak még: *Sospiro*, *Velasquez* és *General Albert*. Favorit volt *Fourire* és *Velasquez*.

**** A Duke of York stakes,** az angol őszi sikversenyszezon egyik legnagyobb versenye dőlt el tegnap igen nagy részvétellel. A 2500 font sterlinges, 2200 méter hosszú versenyben 20 ló indult; győztes lett *Wilton Ereidownja* (45 kg.), második *Mr. Bailey Mount* Prospektje (51¼), harmadik *Mr. Löw* Win some charterise. A győztes 10:1 oddszal indult.

Őszi lóversenyek.

(Kilencedik nap.)

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, október 8.

Hidegre fordult az idő, a lovak takaró alatt, az emberek felöltöben érkeztek ki a versenytérre, szomorú, őszi hangulatban. A nagy tribün felső része, ahol máskor a letört fogadók húzódnak meg, egészen megtelt a sok fázó gentlemannel; mindenki ide vonult a szél elől, mely minden verseny után egyre erősebben süvített keresztül a szellős alkotmányon.

A Totalizátor handicap előre várt eredményét még az elemek sem tudták elrontani. *Bonvivant* és *Casque* küzdöttek a finisban, győzött pedig a végén *Adams* kemény keze, rövid félhosszal biztosítván az első favorit *Bonvivantnak* a győzelmet. A handicap már babérkoszorút érdemel a fogadóktól a sok holtbizonyos handicapért, a bookmakerek ellenben néma megadással viselik a handicapok pusztításait tászkájukon. Ma is csak a handicapokban vesztek, *Gaspileur*, *Bonvivant* és *Modor* győzelme által, a többi versenyt a legnagyobb outsidersok nyerték.

A részletes eredmények a következők:

I. **Nyeretlenek versenye.** Díj 2000 korona. Távolság 2000 méter. *Báró Üchritz Zs.* *Avarja* (*Sharpe*) első, *gróf Pejacevich A.* *Consortja* (*Poole*) második, *gróf Teley I.* *Vak-Botján* (*Wilton*) harmadik. Futottak még: *Scipio*, *Watchman*. — Itélet: 5 hosszal első, fél hosszal 2-ik. Totalizátor: 5: 46. Helyrefogadások: I. 25: 108 és II. 25: 114.

II. **Handicap.** Díj 3000 korona. Távolság 1600 méter. *Báró Springer G.* *Gaspileurje* (*Cleminson*) első, *dr. Day Virginieje* (*Rumbold*) második, *gróf Kinsky Zd.* *Ilisje* (*Gilchrist*) harmadik. Futottak még: *Fee*, *Heng'd'an*, *Beronic*, *Da capo*, *Triale* és *Valaki*. Itélet: Kőnyven egy hosszal első, öt hosszal har-

madik. Totalizátor: 5: 14. Helyrefogadások: I. 25: 37, II. 25: 63, III. 25: 68.

III. **Totalisateur Handicap.** Díj 10.000 korona. Távolság 2600 méter. *Báró Königsvarter H.* *Bonvivantja* (*Adams*) első, *Péchy A.* *Casqueja* (*Barton*) második, *gróf Kinsky Zd.* *Honour Brightje* (*Sands*) harmadik. Futottak még: *Komámasszony*, *Néni*, *Rose* of *Kildare*, *Dalfy*, *Menyecske*, *Napfény*, *Highest time*, *Remete*. Itélet: biztosan félhosszal első, két hosszal 3-ik. Totalizátor: 5: 10. Helyrefogadások: I. 25: 33, II. 25: 40, III. 25: 64.

IV. **Eladóverseny.** Díj 2000 korona. Távolság 1400 méter. *Péchy Andor Oroheffe* (*Sheybal*) első, *Mr. C. Wood Beauharnaisje* (*Rosak*) második, *gróf Andrassy T.* *Forgója* (*Opatovszki*) harmadik. Azután *Corca*, *Iffjasszony*. Itélet: biztosan félhosszal első, 2½ hosszal harmadik. Totalizátor: 5: 24. Helyrefogadások: I. 25: 43, II. 25: 35.

V. **Nyeretlenek kétésvesek eladóversenye.** Díj 2000 korona. Távolság 1100 méter. *Hg. Schwarzenberg A.* *Twilightje* (*Sando*) első, *gróf Andrassy F.* *Almomia* (*Gilchrist*) és *gróf Kinsky Zd.* *Melellaja* (*Wilton*) holtversenyben 2-dik. Azután *Fillette*. Itélet: Biztosan 1 hosszal első, holtversenyben 2-dik. Totalizátor: 5: 59. Helyrefogadások: I. 25: 43, II. 25: 28, III. 25: 26.

VI. **Kétésvesek handioapje.** Díj 5000 korona. Távolság 1000 méter. *Gróf Kinsky Zdenko pm.* *Modor* (*Gilchrist*) első, *Blaskovich Elemár pm.* *Felleg II.* (*Cleminson*) második, *Dreher A.* *Gezantkja* (*Hvams*) harmadik. Azután: *Clairette*, *Bence*, *Bolygó*, *Silfide* és *Elucl*. Itélet: Kizédelem után félhosszal első, négy hosszal harmadik. Totalizátor: 5: 38. Helyrefogadások: I. 25: 56, II. 25: 44, III. 25: 65.

VIDÉK.

— (Csanád vármegye) legutóbbi közgyűlésén az országos hitelszövetkezet javára kétezer koronát, a gazdák biztosító szövetkezetének alapítókájához pedig háromezer koronát kitévő alapítványi összeget szavazott meg. A közgyűlés elhatározta, hogy a szövetkezeti mozgalmat a legnagyobb támogatásban fogja részesíteni. *Dr. Návay* Lajos vármegyei főjegyzőnek a robotmunkák eltiltása tárgyában beadott indítványát elfogadta a közgyűlés, továbbá elhatározta, hogy feliratot intéz a képviselőházhoz, melyben a községi határozat 130. szakaszának reformját sürgeti. Erről a táviratáról a közgyűlés átiratban értesíti a többi törvényhatóságokat.

TÁVIRATOK.

Eős, október 8. Ma volt *Fuchs*nak, az uvari opera karmesterének, a konzervatórium igazgatójának a temetése. A művészleg nagy számban volt képviselve.

Gróf Muraviev Párisban.

Páris, október 8. A *Figaroban* Whist gróf Muraviev párisi tartózkodásáról írva hangsúlyozza, hogy a Franciaország és az Oroszország közti szövetség belső vizsály semmiképpen nem érintette és hogy az sohasem volt bensőbb, mint ma.

Az örmény patriárka lemondása.

Konstantinápoly, október 8. A szultán az örmény patriárka lemondási kérvényét ennek avval a megjegyzéssel küldte vissza, hogy várjon még néhány napig a Yildizpalotában tanácskozó bizottság tárgyalásainak eredményére. A patriárka hivatalosan nem vette vissza a lemondást és távol marad a patriárkástól. A Yildizpalotától az államtanács polgári osztályához egy törvényjavaslatot küldtek át, mely szerint az államra veszélyes egyéneket itélet nélkül száműzni lehet. *Ismail Kemel* államtanácsos, volt fő kormányzó, azt az ellenvetést tette, hogy a törvényjavaslat a gulahnei hatt-i sherifia ütökzik, mire a javaslatot ismét visszavonták. *Sinovjev* orosz nagykövet tegnapi kihallgatása alkalmával a szultánnal megújította az örmény menekültek visszahonosításának követelését.

Waldeck-Rousseau mint békebíró.

Páris, október 8. *Waldeck-Rousseau* miniszterelnök tegnap este döntött a creusoti ügyben. E szerint nem szabad különbséget tenni a szindikátushoz tartozó munkások és azok közt, akik nem tartoznak hozzá. Az üzemvezetők teljes semlegességet fognak tanusítani a munkásokkal szemben. A sztrájk miatt nem fognak senkit elbocsátani. A szindikátus közvetítése, melyhez a munkások egy része tartozik, igénybe lesz vehető, ha mind a két fél beleegyezik, de egyik félre sem lesz akarata ellenére rákényszeríthető. Minden testület egy megbízottal fog kijelölni, aki minden két hónapban értekezni fog a társaság képviselőjével vagy vezetőségével. A munkások megbízottai kijelentették, hogy a döntéssel teljesen meg vannak elégedve. Creusotban hétfőn ismét megkezdik a munkát.

Le Creusot, október 8. A sztrájkolók megbízottai ma reggel Párisból ideértek és közölték a munkásokkal a tárgyalás eredményét, amit lelkes élénzessel fogadtak. Több megbízott beszédet mon-

dott, amelyben *Waldeck-Rousseau* iránti tiszteletüknek adtak kifejezést és a munkások győzelmét konstatálták.

Le Crenset, október 8. Ma délután munkásgyűlés volt, amelyen felolvasták *Waldeck-Rousseau* döntését. Azután több beszédet mondtak, amelyekben a döntés igazságosságát konstatálták és ezt a szociális köztársaság győzelmeként ünnepelték. A beszédekot élénk tetszéssel fogadták. Semmi incidens nem történt.

Páris, október 8. A szocialista lapok *Waldeck-Rousseau* döntését a proletáriátus győzelmének mondják.

A spanyol zászló kitiltása.

Havana, október 8. Az alcalde rendeletet bocsátott ki, amelyben megtiltotta spanyol zászlók felvonását. A spanyol konzul erre kifüzetve házára a spanyol zászlót és tiltakozást küldött Washingtonba és Madridba.

A transvaali háború előtt.

New-Castle, október 8. A Buffalo folyó vidékéről ma földművesek érkeztek ide, akik jelentik, hogy a boorok ismét utban vannak hazafelé. A folyó mentén örvárakot hagytak hátra.

Pretória, október 8. (Reuter.) Ma új zöldkönyvet adtak ki, mely Chamberlainnek szeptember 10. és 25-iki távirataira adott választ tartalmazza. Ebben kijelentik, hogy nincs ok beavatkozásra a dél-afrikai köztársaság ügyeibe. Továbbá tiltakozik az ellen, hogy Anglia az uitlanderek által Viktória királynőhöz személyesen intézett táviratot figyelembe vette. Transvaal kormány a kérvény állításait mint részben téveseket, részben pedig mint hazugságokat visszautasítja és kijelenti, hogy kész a birodalmi kormánytól barátságos tanácsokat és javaslatokat elfogadni. A válasz ezután visszautasítja a Transvaal pénzügyi és általános igazgatása ellen emelt vádakat és panaszokdát a dél-afrikai liga által Anglia politikájára gyakorolt befolyás miatt. A liga fordalomra és Transvaal függetlenségének megsemmisítésére törekszik.

Durban, október 8. Ma ismét két szállítóközös érkezett Indiából katonasággal. A csapatok azonnal elindultak Ladysmithbe.

London, október 8. A Reuter-ügynökség jelenté Mafekingből folyó hó hetedik kelettel: 6000 boer Mafekingtől 8 mérföldnyire előnyomult a határra. Megtették az összes intézkedéseket az esetleges támadás visszaverésére. Ugyancsak a Reuter-ügynökség jelenté Kimberleyből e hó 6-ikáról, hogy Fokvárosból számos hollandi elrejtett fegyverekkel Transvaalba ment. 50 hollandi hír szerint Pretóriába ment. Kimberleyt bevehetetlennek tartják.

Fokváros, október 8. Egy szállítóhajó a Northumberland-vadászokkal ideérkezett.

A szerb összeesküvőkért.

Belgrad, október 8. Illetékes helyen a leghatározottabban megcáfolják a külföldi lapoknak azt a híret, mintha Franciaország és Olaszország kifejezték volna azt az óhajt, hogy a rögtönítélő bíróság által elítélteknek megkegyelmezzenek. Kijelentik, hogy egyetlen külhatalom sem tett ily lépést. Ami *Mansurov* orosz ügyvivőt illeti, ez elutazása előtt *Gorygyevics* miniszterelnöknek beszélgetés közben megemlítette, hogy *kormányja örömmel látná az elítéltek megkegyelmezését.*

Gyilkos merénylet.

Konstantinápoly, október 8. *Desavid* államtanácsos, a nagyvezír fiát egy hídön három revolverlövélssel megölte egy albán ember. A gyilkost letartóztatták.

Felhőszakadás.

Salerno, október 8. Tegnap felhőszakadás volt, amely több városban és mezővárosban jelentékeny kárt okozott. *Lacava* közmunkaügyi miniszter ma a fenyegetett helyekre utazott. Salernóban két ember, *Cava de Tirreniben* egy ember szerencsétlenül járt. A salernói kerület több részében számos emberélet esett áldozatul; ezeknek a pontos számát azonban még nem tudják. A vasúti közlekedés megszakadt *Lacava* elrendelte a segélynyújtást.

Salerno, október 8. A heves felhőszakadások következtében, amelyek még ma reggel is tartottak, számos folyó kiöntött. Az ár számos házat, a teljes berendezéssel elsodort, nagy földterületeket elpusztított és az összes hidakat szétzúzta. Molinában öt ember meghalt és 15 megsebesült.

Közigazdasági távirat.

Férfővár, október 8. A birodalmi bank a kamatlábat három havi váltókra 6, 6 haviakra 7, 9 haviakra 8 és 12 haviakra 8 1/2%-ra emelte föl.

Nyiltér.

INHALATORIUM Mell, gége, garat, orrbetegségeknek, asztmásoknak pneuma-tikus kurák.
Erzsébet-körút 6., I. em. Rendelés 2-4 d. u. Egész nap nyitva. Dr. LASZKY.

F. 6. október 15-én kurzust kezd **dadogóknak.** belégzési intézetemben. Erzsébet-körút 6. Jelenkezés 2-4 naponta. **Dr. Laszky.**

Deák Ferenc □
Reimann Gyula meghalt, ma délután 4 óraker temetik, Felső-Erdősor 29. sz. a lakásából.
Jelenjete meg!

(Az a rovat alatt közlötöknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

KÖZGAZDASÁG.

Ipar és kereskedelem.

A házipar fejlesztése. A földmívelésügyi miniszter Balmaz-Ujvárosban a szalmakalapfodás tanítására tanfolyamot szervezett, amely még ebben a hónapban megkezdődik. Amennyiben Balmaz-Ujvárosban s környékén jó anyag van a feldolgozásra, remélni lehet, hogy a földmívelésügyi miniszter kezdeményezése nemcsak az ottani munkásnép kereseti viszonyai szempontjából, hanem a szalmakalap-készítés megmónosítására révén közigazdasági tekintetben is jelentékeny sikerrel fog járni.

Liszt. (*Benedek Lajos* jelentése.) A buzaüzlet szállásága némi élénkséget hozott a lisztüzletbe, de a hét vége felé ismét megcsappannán, számottevő kötecs csak csekély mértékben történtek. *Takarományára.* Németország nagyobb mérvű vásárlása folytán állandóan szállár. December végéig minden gyártmány el lévén adva, a malmok még kisebb prompt megrendeléseket sem effektuálhatnak.

Lisztárak:

Buzalisz:	
0	1 2 3 4 5 6 7 7 1/2 8
13.90	13.40 12.80 11.90 11.60 11.40 10.60 9.10 7.30 5.80
Finom korna: 4.30	
Goromba korna: 4.40	
Árpádara: 5.30	
Takarománydara: 4.90	
Rozslisz:	
0	0.1 I 1/B II II/B
11.80	10.80 10.30 9.80 9.40 7.90
Kéleskása:	
0	1 2 3 4
12.-	11.50 11.- 10.50 9.75

Az árak 100 kgkint, Budapesten, waggonba rakva értendők.

Szeszlet. (*A Budapesti Napló* tudósítójától.) A helyzet még mindig változatlán — állandóan sok áru kerül a piacra és egyes nagy ipari szeszgyárak részéről bő kínálattal találkozunk. Minthogy a rendes fogyasztás az ily szeszadótörvény életbelépése óta állandóan kielégítő és semmiféle apadást sem mutat fel, azt hisszük, hogy a mai helyzet csakis a régi készletekkel állhat kapcsolatban. A véletlen uyanis ugy alakította a helyzetet, hogy az országban számszerűleg kimutatható 120.000 hektoliter kontingens szesz-készletnek a fele az orszagnak egynehány nagy szeszgyaránál tömörült össze. A határelvő 60.000 hektoliter elszórva található, hol nagyobb, hol kisebb mennyiségben a többi egynehány száz szeszgyárban. Az az egynehány nagy szesziparos persze szabaddni óhajt nagy készleteitől, ami azonban csak ár-engedmény által lehetséges.

Minelyt tehát a készletek elhelyezésében az egyensúly helyre áll, a sürgős kinalatnak is vége lesz, és a szeszüzlet újból visszanyeri a régi képet. **Jegyzetek:** nyersszesz: finomított részére 18.75 — 19.25 forinton, finomított szesz: nagyban 53.75 — 56.- forinton, kicsiben 56.- — 56.50 forinton, denaturált szesz: nagyban 17.50 — 18.- forinton, kicsiben 18.50 — 19.- forinton ingyenhordóban.

Petroleum. (*Hesz Izidor és Tarsa cég* jelentése a *Budapesti Napló* részére.) A piac hangulata utolsó jelentésünk óta nem változott. Az árak 50 krral 100 kg.-ként emelkedtek. **Jegyzéseink:** Amerikai I csillagos petroleum 23.50 forint, orosz három csillagos petroleum 21.75 forint, fumei két csillagos petroleum 20.50 forint, ipari három keresztés petroleum 21.75 forint, első rendű standard petroleum 20.50 forint, amerikai császárölj ottani finomítás 30.- forint, amerikai császárölj belföldi finomítás 26.- forint. Az árak 100 kilonkint készpénzfizetés mellett hordóval együtt 20 százalék pöngyvisly az itteni állomáshoz szállítva értendők. **Kékgálic** I-ső rendű vasmentes 33.- frt. **Zöldálic** 4.- forint, **carbolicum** I-ső rendű 9.- frt. **carbolicum** II-ső rendű 8.- forint.

Denaturált szesz. (*Kalmár Sándor* jelentése.) E cikk iránzata a legutóbbi hetekben változást alig tud felmutatni. A gyárosok egyre tartózkodók, mert a viszonylag magas tengeriárak, valamint Felső-Magyarország egyes részeiből jövő hírek, melyek szerint a burgonyatermés sok kívánni valót hagy maga után, azon felleveére készületek öket, hogy a szeszárak a mostaninál jóval magasabbak lesznek. A másodkéz nem maradt azonban tőlennél és a jövő évre való szállításra eladásait forroizza, a nélkül azonban, hogy a forgalom a rendes keretet túllépne. — Mai nagybani jegyzések: 18 1/4 — 18 3/4 frt, 10,000 literforonkint, ingyen hordóban, ab budapesti állomás, készpénz fizetésre, engedmény nélkül.

Terpentinolaj. (*Kalmár Sándor* jelentése.) Az fizlet kezdetben szállárán indult, de később ellanyhult, mert Amerikából alacsonyabb árfoylamokat jelentenek. Az árak tehát nálunk is egy csekélysséggel estek. **Vizitista** orosz terpentinolaj ára nagyban: 26.50 — 27.75 forint 100 kgkint, hordóval együtt, 18% pöngyvislyal, 2% scottó engedménnyel, készpénzfizetésre. Egyes barrelok 1/2 forinttal drágabbak.

N a p i r e n d.

Napltér. Hétfő, október 9. — Római katolikus: Arc. Dénes. — Protestáns: Dénes. — Görög-orosz: (szeptember 27.) Kallisztrat. — Zsidó: Markhesvan 5. Sényi bjt. — A nap két reggel 5 óra 56 percker. — Nyugszik délután 5 óra 5 percker. — A hold két délelött 11 óra 5 percker. — Nyugszik délután 7 óra 30 percker.

A pénzügyminiszter fogad délután 4 óraker. A képviselőház ülése délelött 10 óraker. A tudományos akadémiá ülése délután 5 óraker. **Földmívelési szemlék.** A honvédségnél az I. gyalogezred 1890—1890. évben besorozott legénységével a Ferenc József honvédkaszárnnyában. A kézs hadsergevel: a 32-ik gyalogezred 1891—1892. évben, és a vadászapátochhoz tartozó 1894—1898. években besorozott legénységével. **Nemzeti múzeum:** Természettajzi tóra, nyitva van d. e. 9-1 óráig. Többi tárai 1 korona belépődij mellett megtekinthetők.

Wagner-kiállítás a Nemzeti Szalon termeiben (Ferenciek-tere 9. sz.) nyitva reggel 9 órától este 9 óráig. Belépődij 20 krajár.

Iparmívelészi Múzeum zárva. **Telelogiai Iparmúzeum** nyitva délelött 9 — 12-ig és délután 3 — 5-ig.

Közelekedési Múzeum a Városligetben, nyitva délelött 9 — 12-ig és délután 3 — 5-ig.

Egyetemi könyvtár zárva. **A magyar királyi központi statisztikai hivatal** nyilvános könyvtára nyitva délelött 10 — 1 óráig.

Szabadalmi levéltár (Erzsébet-körút 19.) nyitva délelött 9 — 1-ig.

Iparmívelészi múzeumi könyvtár nyitva délelött 10 — 1-ig és este fél 7 órától fél 9 óráig.

Akadémiái könyvtár nyitva délután 3 — 8-ig.

Múzeumi könyvtár nyitva délelött 9 — 1-ig.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Allandó kiállítás. kereskedelemtörténeti múzeum és keleti mintatár az Iparcsarnokban délelött 9 — 12-ig és délután 3 — 6-ig van nyitva. Az igazgatóság hivatalos órái ugyanott délelött 9-től délután 2 óráig. Magyar házi-ipar központi bazár. Kerepesi-ut 22. 1. emelet délelött: 9-től déli 1 óráig és délután 3-tól este 7 óráig. Tudakodó iroda és nyilvános sajkönyvtár, Kerepesi-ut 20. szám alatt, délelött 9 órától 12-ig és délután 3 — 6-ig. Vasár- és ünnepnapokon délelött 9 órától 12-ig.

Szórakozó helyek.

Allatkert nyitva egész nap. **Somossy Mulató.** Nagymező-utca. Ma egész új szenációs műsor.

Folies Caprice. VI. Révay-utca 18. Naponta fényes műsor.

Colosseum. Kerepesi-ut 63. Naponta nemzeti és nemzetközi tánc, mulatságos alakítások stb.

Circus Henry. Naponta változatos műsor.

Europa kávéház. Ferenc-József-tér, Farkas Pista és fia zenekara.

Budapest kávéház. Andrásy-ut, Rác Laoi híres zenekara.

Miklós M. bor és sörnaparkona az Urania színház mellett Kerepesi-ut 19. naponta zenecsofély. Saját termésű borok.

Walter kávéház. Sárboárdi Farkas Sándor hangversenye.

Páris szálloda. Váci-körút. Éttermek. Elegáns kávéház. Látványosság: *Bachus-pince.*

Ehm János öttermében (ezelött Szikszay) Nemzeti Színház-öplét. Banda Marci hangversenye.

Müncheni valódi Pschorn malátasör mindenütt kapható.

Futzer-pince Deák-tér naponta a pince ét-terekben Schrammel és kintő cigányzene.

Wekerle kávéház. Kerepesi-ut. Veres Sándor daltársulatának hangversenye.

Orient kávéház. Kerepesi-ut. Csóka József zenekarának hangversenye.

Gregorits Ferenc öttermei Duna- és Lipót-utca sarkán. Fővárosi látványosság. Hetenként kétszer katonazene.

Margitid-kávéház. Lipót-körút 2. sz. Balogh Lajos és Dobronyi Géza zenekara hangversenyez.

Kétkapáriskola: Legnagyobb és elegáns berendezéssel Révay-utca 18. szám alatt. (Dénes és Társa tulajdonosok.)

Union-Szálloda díszes nagy étterem, villanyvilágítás, specialitás *kerékpárterem.*

Magyar Színház-kávéház. Wesselényi-utca 51. naponta *Dankó Pista* híres magyar daltársulata.

Gambrinus. Nagy sörcsarnok Erzsébet-körút 27. Naponta katonazené-hangverseny. Szabad bemenet.

Margit-park kávéház Budán a Margit híd mellett Pécsi Perz Károly zenekarának hangversenye.

Othon kávéház Kerepesi-ut Farkas Fali zenekara. **Klotild kávéház** Lipót-utca katonazene.

Ruszt-Sopron- és Pössonyni vidéki kintű borokat helyben házhoz szállít a *Rorpince* Étvös-utca 77.

Tára nagy kávéház Király-utca 29. naponta művésznőkből álló nőzenekar.

Bodega-pince. Ujonnán fényesen berendezve, a Somossy-mulatóval szombon (Nagymező-utca 20.), naponta éjjel 3 óráig van nyitva.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.
Hétfő, 1899. évi október hó 9-én.
Zárva.

NEMZETI SZÍNHÁZ.
Hétfő, 1899. évi október hó 9-én.
Széchy Mária.
Vigjáték 3 felvonásban. Irta Dóczy Lajos.
Kezdete 7 1/2 óraker.

NÉPSZÍNHÁZ.
Hétfő, 1899. évi október hó 9-én.
Nap és hold.

Vig operette 3 felvonásban. Irta A. Vanloo és E. Leterrier. Fordították Evva Lajos és Fáy J. Béla. Zenéjét szerzte Charles Lecoq.
Személyek:

Pferates	Kovács M.	Manola	Küry Klára
Braseiro	Ruskó	Beatrice	F. Hegyi A.
Miguel	Kenedich	Sanchette	Vidorné
Degomez	Szabó A.	Cristoval	Lubinszky

Kezdete 7 óraker.

VIGSZÍNHÁZ.

Hétfő, 1899. évi október hó 9-én.
A férj vadászni jár.

Bohózat 3 felvonásban. Irta: Georges Feydeau. Fordította: Mihály József.
Személyek:

Justinian	Hegedüs	Babette	Boros F.
Léontine	Lánczy	Gustave	Góth
Latour	Nikó L.	Bridois	Gyöngyi

Kezdete 7 1/2 óraker.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Hétfő, 1899. évi október hó 9-én.
L. Komáromi Mariska asszony felléptével.

Szulamit.

Zsidó daljáték 4 felvonásban. Kössvény Albert átdolgozásából írta: Bóthy László és Makai Emil, zenéjét szerzte: Davidsohn Emánuel.
Személyek:

Monaáh	Szilágyi	Szulamit	Komáromi
Aron	Mátrai	Abigail	Ledófsky
Absolon	Beóthy	Cingtang	Rózsahegy

Kezdete 7 1/2 óraker.

VÁR-SZÍNHÁZ.

Hétfő, 1899. évi október hó 9-én.
Zárva.

FOLIES CAPRICE

VI., Révay-utca 18. sz.

„Menachem álmái”

énekes játék ballettel Leitner H.-tól, zenéje Kmoch A.-tól.

Ágoston remete Schönberg ur
Menachem, damaszki zsidó Rott ur
Sára, felesége Weissné

Ezt megelőzi:

„Családi dráma”

tracikus kimereteli bohózat. Irta: H. H. Továbbá ballettársaság fellépte a

Enriquetta Holzer

L'école de l'abbé,

ballett némajáték:

Erős Sándor építész Budapest, VI., Desseffy-utca 10. ajándéka szabadalm. 5-8 cm. vastag

GYPSCEMENT GYALASZFALAIT és födemeiket

bármely feszítőlétrában, melyeket nagy fűvő ágyúleletekben kiváló sikerrel alkalmaznak. Ezek csekély súlyúak, bárhol alkalmazhatók és tűzmentesek. Elváltatnak akár külön, akár egész építkezések tervezésével és felépítésével együtt. Költségtérítések készítésére és eddig készített munkák bemutatására ajánljuk

KRÖNIKUS

Viszketeg, mindenféle sőtör, ótvár, bőrhámítás, test-, kéz-, lábizzadás ellen orvosilag ajánlatik az Erényi-féle „Lebél-Salv.”, mely ezen bajokat a test bármely részén a legbiztonságosabb gyógyítja. Használati utas. ással ára 3 korona.

„MAKACS”

Csusz, köszvény, derékfájás, hasogatások, szalgatus, szurdás, máj-, lép-, gyomordaganat ellen biztos készítmény az Erényi féle

„NERVIN”

Postán megrendelhető: Erényi Béla gyógyszerárú Szabadszállás 5. (Pestmogyai). Budapesti források: Török József, Király-utca 12. Dr. Budai Emil, Városház-tér. Dr. Egger, Váci-körút 17.

Somossy Mulató

(Nagymező-utca).
Albrecht Ferenc, bérlo.

Pénztárnyitás 7. — kezdete pont 8 óraker.
Ma

Thaller Willy

a bécsi Raimund színház jeles komikus mint vendég utolsó előtti vendégjátéka
Zwölf Mädchen in Uniform.

Bohózat, írta Nestroy J.

! Aquamarinoff !

a legjobb orosz ének- és tánc-csoport
Mr. Roberts
equilibrista.

Blank Henrik
ventriloquista

Miss Milly Capell
szencziációs sportjelenet.

Molnap kedden, október 10-én Willy Thaller, a bécsi Raimund színház jeles komikusának utolsó vendégjátéka.

A mulató villanyos világítása saját gépei által eszközöztetik. A gépek Wüste és Rupprecht gépgyárosok által készítették.

Elővételi jegyek Weiss A. nagy szivar-társaság IV., Károly-körút 26. és a mulató nappali pénztáránál kaphatók.

Legolcsóbb és legjobb szakácskönyv

Szegedi új szakácskönyv legújabb (4.) bővített kiadásra: Szekula Teréz. Ára 2 forint helyett.
csak 1 forint 50 krajcár.

Megrendelhető a

„Budapesti Napló”
kiadóhivatalában.
József-körút 18.

Kávémagazin szétküldési osztálya

kávé

Elvámolva és bérmentve. Postán utánvétellel, vagy a pénz előleges beküldésével

4 1/2 kg. Kuba, Mocca, Jáva, Gyöngy 6.50
1/2 kg. Császárk. kev. tea 1.50
1/2 kg. Karaván tea 1.40
1/2 kg. Törlemék tea —.90
1 kg. Takarékkávé —.80

Pénteken és szombaton a maradék és kirostált kávék eladásapórköve 1/2 kgr. —.60

Belák István
BUDAPEST,
VII., Rottenbiller-u. 4.

Zálogházi

cédulákat veszek.
Eladok

13 lates ezüst evőkészleket, grammja 5 kr., girandolokat, gyertyatartókat, halmalakat, tálcákat, grammja 6 fr. 12 darab ezüst evőeszköz 6 frt 50 kr., teljes 12 személyre való teljes evőkészleket 138 frtól kezdve, dus vásárlásték mindennemű ezüst műtény tárgyakban, arany férfilancok köllőgőval, grammja 85 kr., masszív arany gyűrűk 2 frt 40 krtól, tula remon-tóir órák 6 frt.

Grünberger Armin
Béla

örökösél Budapestén, IV., Városház-tér 9. I. em. 23 Harisbázr.

Képes árjegyzéket bérmentve és ingyen.

Sneidig egyenruhákat készit

BLUM SÁNDOR

Budapest,

Váci-utca 12. szám.

CHRISTOFLE-EZÜST

a valódi ezüstnél jobb

kapható egyedül

Wadlsteiner F.

üveg és porcellán üzletében

Budapesten, IV., Váci-utca 27.

Hatóságilag engedélyezett végeladás nélkül is lehet szőnyeget, függönyöket, takarókat stb.

olcsón, divatnak megfelelően, jól vásárolni.

Dus választéku raktárunkon kaphatók:

Jute futók...	20 krtól feljebb	Tapestry futók	1 frt 20 krtól felj.
Manilla	40 " "	Brüssel	1 " "
Hollandi	65 " "	Velvet	1 " 90 " "
Kokus	65 " "	Pokróc	1 " 20 " "

Egyben szőtt salonszőnyegek és ágyelők Smyrna-szőnyegek (kézimunka) méterenként 8.— frtől feljebb. Asztal és ágyterítők, pokrócok, függönyök, butorszőnyekek stb. ajánlatnak szives megtekintés és bevásárlásra.

KUNZ JÓZSEF és TÁRSA

cs. és kir. udv. szállító, m. kir. szab. nagykereskedők

V., ERZSÉBET-TÉR 11. SZÁM.

Köhögésnél,

rekedségénél vegyen 30 krtól Réthy-féle pemest-üskörkát.

Pályázati hirdmény.

Az 1900. években kisebb mennyiségekben szükséges műhelyi faanyagokat biztosítani óhajtván, azok szállítására nyilvános pályázatot hirdetek.

A szükséges mennyiségek a következők:

- 1. 13.0 m³ erdei bükkfa deszka,
- 2. 6.1 m³ (260 drb) emelőfa szilfából vagy gyertyánfából,
- 3. 117.8 m³ válogatott lucfenyőfa,
- 4. 2.3 m³ (180 drb) fészítőfa szilfa v. gyertyánfából,
- 5. 187.0 m³ diófalpalló,
- 6. 88.0 m³ erdei bükkfalpalló,
- 7. 20.0 m³ gyertyánfalpalló,
- 8. 150.0 m³ hársfalpalló,
- 9. 49.6 m³ (340 drb) lucfenyőpalló,
- 10. 175.0 m³ nyárfapalló és
- 11. 16.1 m³ (250 drb) kemény szilfa, kizárólag szilfából.

Az ajánlatok f. évi október hó 28-án déli 12 óráig betervezendők, a bánatpénz pedig október hó 27-én déli 12 óráig budapesti főpénztárunknál teendő le.

A részletes pályázati felhívás, nemkülönben az ajánlattételre használandó ajánlati úrlapok, melyekben az előíráthatólag szükséges méretek és azokból biztosítandó mennyiségek vannak felsorolva, alulírta biztosság anyag és leltárbeszerzési szakosztályánál (Andrássy-ut 73/75. sz. II. emelet 43/a) és valamennyi üzletvezetőiségnél megtekinthetők, — illetőleg ott megszereshetők.

A 122391/99. sz. általános, valamint műhelyi célokra szükséges fák szállítására vonatkozó és 82144/98. sz. a érvényben levő új különleges szállítási feltételek szintén ezen hivataloknál megtekinthetők és a budapesti nyomtatványtárunknál (Andrássy-ut 73-75) a vételár (általános feltételek 25 kr., különleges feltételek 15 kr) felzetése mellett beszerezhetők, de posta útján is kaphatók, ha a vételáron kívül postaköltség fejében 10 kr. nevezett nyomtatványtárhoz beküldetik.

Budapest, 1899. évi szeptember hóban.

A m. kir. államvasutak igazgatónya. Utánnyomas nem díjaztatik.

Eppen most jelent meg!

Peterdi Sándor i Jette leányai

és egyéb **ELBESZÉLÉSEK.**

Megrendelhető: a „Budapesti Napló” kiadóhivatalában

József-körút 18. sz.